

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kaheksas koda)

12. juuli 2018*

Konkurents – Keelatud kokkulepped – Elektriabli Euroopa turg – ELTL artikli 101 rikkumise tuvastamise otsus – Üks ja vältav rikkumine – Rikkumise tõendamine – Osalemise kestus – Avalik distantseerumine – Trahvisumma arvutamine – Rikkumise raskus – Täielik pädevus

Kohtuasjas T-441/14,

Brugg Kabel AG, asukoht Brugg (Šveits),

Kabelwerke Brugg AG Holding, asukoht Brugg,

esindajad: advokaadid A. Rinne, A. Boos ja M. Lichtenegger,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: H. Leupold, H. van Vliet ja C. Vollrath, keda abistas advokaat A. Israel,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue esiteks tühistada hagejaid puudutavas osas komisjoni 2. aprilli 2014. aasta otsus C(2014) 2139 (final) ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (Juhtum AT.39610 – elektriablid) ning teise võimalusena vähendada neile määratud trahvi,

ÜLDKOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: president A. M. Collins, kohtunikud M. Kancheva (ettekandja) ja R. Barents,

kohtusekretär: ametnik L. Grzegorzcyk,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 1. juuni 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

I. Vaidluse taust

A. Hagejad ja asjasse puutuv valdkond

- 1 Hagejad Kabelwerke Brugg AG Holding ja tema 100% tütarettevõtja Brugg Kabel AG on Šveitsi äriühingud, kes tegutsevad maa-aluste elektri kaablite tootmise ja tarnimise valdkonnas (vaidlustatud otsuse põhjendused 28 ja 37).
- 2 Vee- ja maa-aluseid elektri kaableid kasutatakse vastavalt vee ja maa all elektri edastamiseks ja jaotamiseks. Need liigitatakse kolme kategooriasse: madal-, kesk- ning kõrge- ja ülikõrgepingekaablid. Kõrge- ja ülikõrgepinge elektri kaableid müüakse enamasti teatud projektide raames. Need projektid hõlmavad nii elektri kaableid ja -seadmeid kui ka vajalikku täiendavat varustust ja teenuseid. Kõrge- ja ülikõrgepinge elektri kaableid müüakse kogu maailmas üleriigiliste võrkude suurtele käitajatele ja muudele elektriettevõtjatele peamiselt riigihangete kaudu.

B. Haldusmenetlus

- 3 17. Oktoobri 2008. aasta kirjas tegi Rootsi õiguse alusel asutatud äriühing ABB AB komisjonile mitu avaldust ja esitas rea dokumente piirava kaubandusliku käitumise kohta vee- ja maa-aluste elektri kaablite tootmise ja tarnimise valdkonnas. Need avaldused ja dokumendid esitati komisjoni teatise, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (ELT 2006, C 298, lk 17; edaspidi „leebusteatis“), alusel esitatud trahvide eest kaitse saamise taotluse raames.
- 4 Komisjon viis pärast ABB-lt avalduste saamist ajavahemikul 28. jaanuarist kuni 3. veebruarini 2009 läbi kontrollid Prysmian SpA ja Prysmian Cavi e Sistemi Energia Srl-i ning muude asjasse puutuvate Euroopa äriühingute ruumides.
- 5 2. veebruaril 2009 esitasid leebusteatis punkti 14 alusel ühise trahvide eest kaitse saamise taotluse või teise võimalusena selle teatis punkti 27 alusel trahvi vähendamise taotluse Jaapani õiguse alusel asutatud äriühingud Sumitomo Electric Industries Ltd, Hitachi Cable Ltd ja J-Power Systems Corp. Seejärel tegid nad komisjonile muid suulisi avaldusi ja esitasid muid dokumente.
- 6 Uurimise käigus saatis komisjon nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101 ja 102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (ELT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 18 ja leebusteatis punkti 12 alusel välja mitu teabenõuet ettevõtjatele, kes on tegevad vee- ja maaaluste elektri kaablite tootmise ja tarnimise valdkonnas.
- 7 30. juunil 2011 algatas komisjoni menetluse ja võttis vastu vastuväiteteatis järgmiste juriidiliste isikute suhtes: Nexans France, Nexans, Pirelli & C. SpA, Prysmian Cavi e Sistemi Energia, Prysmian, The Goldman Sachs Group Inc, Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable, J-Power Systems, Furukawa Electric Co. Ltd, Fujikura Ltd, Viscas Corp., SWCC Showa Holdings Co. Ltd, Mitsubishi Cable Industries Ltd, Exsym Corp., ABB, ABB Ltd, nkt cables GmbH, NKT Holding A/S, Silec Cable, SAS, Grupo General Cable Sistemas SA, Safran SA, General Cable Corp., LS Cable & System Ltd, Taihan Electric Wire Co. Ltd ja hagejad.
- 8 11.–18. juunini 2012 osalesid kõik vastuväiteteatis adressaadid, välja arvatud Furukawa Electric, komisjonis haldusmenetluse raames peetud ärakuulamisel.

- 9 14. novembri 2012. aasta kohtuotsusega Nexans France ja Nexans *vs.* komisjon (T-135/09, EU:T:2012:596) ja 14. novembri 2012. aasta kohtuotsusega Prysmian ja Prysmian Cavi e Sistemi Energia *vs.* komisjon (T-140/09, ei avaldata, EU:T:2012:597) tühistas Üldkohus esiteks Nexansi ja Nexans France'i ning teiseks Prysmian ja Prysmian Cavi e Sistemi Energia suhtes tehtud kontrolliotsused osaliselt, see tähendab osas, milles need puudutasid muid elektrikaableid kui vee- ja maa-alused kõrgepinge elektrikaablid ja nende muude kaablitega seotud seadmed, ning jättis hagid ülejäänud osas rahuldamata. 24. jaanuaril 2013 esitasid Nexans ja Nexans France esimesena nimetatud kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse. 25. juuni 2014. aasta kohtuotsusega Nexans ja Nexans France *vs.* komisjon (C-37/13 P, EU:C:2014:2030) jättis Euroopa Kohus selle apellatsioonkaebuse rahuldamata.
- 10 2. aprillil 2014 võttis komisjon vastu otsuse C(2014) 2139 (final) ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (Juhtum AT.39610 – elektrikaablid) (edaspidi „vaidlustatud otsus“).

C. Vaidlustatud otsus

1. Rikkumine

- 11 Vaidlustatud otsuse artiklis 1 täheldati, et mitu ettevõtjat osalesid erinevatel ajavahemikel ühes ja vältavas ELTL artikli 101 rikkumises „vee- ja maa-aluste kõrgepinge (ja ülikõrgepinge) elektrikaablite valdkonnas“. Sisuliselt tuvastas komisjon, et alates 1999. aasta veebruarist kuni 2009. aasta jaanuari lõpuni osalesid Euroopa, Jaapani ja Lõuna-Korea peamised vee- ja maa-aluste elektrikaablite tootjad mitme- ja kahepoolsetel kohtumistel ning kontaktides, mille eesmärk oli piirata konkurentsi vee- ja maa-aluste kõrgepinge (ja ülikõrgepinge) elektrikaablite projektide valdkonnas teatud territooriumidel, jagades omavahel turud ja kliendid ning moonutades seeläbi tavapärast konkurentsi (nimetatud otsuse põhjendused 10–13 ja 66).
- 12 Vaidlustatud otsuses asus komisjon seisukohale, et kartellil oli kaks põhikonfiguratsiooni, mis moodustasid ühe terviku. Täpsemalt järeldas ta, et kartell koosnes kahest osast, nimelt:
- „kartellikonfiguratsioon A/R“, kuhu kuulusid Euroopa ettevõtjad, keda üldiselt kutsuti „R-liikmed“, Jaapani ettevõtjad, keda nimetati „A-liikmed“, ja viimaks Lõuna-Korea ettevõtjad, keda nimetati „K-liikmed“. See konfiguratsioon võimaldas Euroopa, Jaapani ja Lõuna-Korea tootjatel saavutada territooriumide ja klientide jagamise eesmärk. See jaotus toimus vastavalt „koduterritooriumi“ kokkuleppele, mille kohaselt Jaapani ja Lõuna-Korea tootjad hoidusid konkureerimast Euroopa tootjate „koduterritooriumil“ läbiviidavates projektides ning viimased kohustusid mitte tegutsema Jaapani ja Lõuna-Korea turgudel. Lisaks toimus „eksporditerritooriumide“ – mis oli ülejäänud maailm, välja arvatud Ühendriigid – projektide jaotamine, mille osas järgiti teatud ajavahemikul „60/40 kvooti“, mis tähendas, et 60% projektidest oli reserveeritud Euroopa tootjatele ja ülejäänud 40% Aasia tootjatele;
 - „Euroopa kartellikonfiguratsioon“, mis hõlmas territooriumide ja klientide jagamist Euroopa tootjate vahel Euroopa siseste „koduterritooriumide“ projektide või Euroopa tootjatele määratud projektide suhtes (vt nimetatud otsuse punkt 3.3, eelkõige selle otsuse põhjendused 73 ja 74).
- 13 Komisjon tuvastas, et kartelli liikmed olid kehtestanud kohustuse andmeid vahetada, et järgida jaotuskokkulepete täitmist (vaidlustatud otsuse põhjendused 94–106 ja 111–115).
- 14 Võttes arvesse rolli, mis oli erinevatel kartelliliikmetel selle elluviimisel, liigitas komisjon need kolme rühma. Kõigepealt määratles ta kartelli tuumiku, millesse kuulusid esiteks Euroopa ettevõtjad Nexans France, Pirelli & C., varem Pirelli SpA, tütarettvõtjatest ettevõtjad, kes kartellis üksteise järel osalesid (edaspidi „Pirelli“), ja Prysmian Cavi e Sistemi Energia, ning teiseks Jaapani ettevõtjad: Furukawa Electric, Fujikura ja nende ühissettevõtja Viscas, ning Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable ja

nende ühissettevõtja J–Power Systems (vaidlustatud otsuse põhjendused 545–561). Seejärel eristas ta ettevõtjate rühma, kes kartelli tuumikusse ei kuulunud, kuid keda ei saanud siiski pidada kartelli kõrvalisteks osalisteks, ning liigitas sellesse rühma ABB, Exsymi, Brugg Kabeli ja üksuse, mis koosnes Sagem SA-st, Safranist ja Silec Cable’st (nimetatud otsuse põhjendused 562–575). Lõpuks leidis ta, et Mitsubishi Cable Industries, SWCC Showa Holdings, LS Cable & System, Taihan Electric Wire. ja nkt cables olid kartelli kõrvalised osalised (selle otsuse põhjendused 576–594).

2. Hagejate vastutus

- 15 Brugg Kabeli vastutus tuvastati tema otsese osalemise tõttu rikkumises 14. detsembrist 2001 kuni 16. novembrini 2006. Kabelwerke Bruggile omistati vastutus rikkumise eest Brugg Kabel emattevõtjana samal ajavahemikul (vaidlustatud otsuse põhjendused 859-861).

3. Määratud trahv

- 16 Vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis b määrati hagejatele „solidaarselt“ trahv summas 8 490 000 eurot.
- 17 Trahvisumma arvutamisel kohaldas komisjon määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a ja meetodikat, mis on esitatud suunistes määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2; edaspidi „2006. aasta trahvi arvutamise suunised“).
- 18 Esiteks, mis puudutab trahvi põhisummat, siis olles kindlaks teinud asjakohase müügiväärtuse vastavalt 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktile 18 (vaidlustatud otsuse põhjendused 963–994), määras komisjon nende suuniste punktide 22 ja 23 alusel kindlaks osakaalu müügiväärtusest, mis väljendas rikkumise raskust. Selle kohta järeldas ta, et rikkumine oli oma laadilt üks raskemaid konkurentsipiiranguid, mistõttu oli põhjendatud kinnitada raskusest tulenevaks määraks 15%. Samuti suurendas ta kõikide adressaatide raskuskoeffitsienti 2% võrra, arvestades nende kogu turuosa ja kartelli peaaegu ülemaailmset geograafilist ulatust, mis hõlmas ka kogu Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) territooriumi. Ka asus ta muu hulgas seisukohale, et Euroopa ettevõtjate tegevus oli palju konkurentsi kahjustavam kui teiste ettevõtjate tegevus, sest lisaks osalemisele kartellikonfiguratsioonis A/R jagasid Euroopa ettevõtja omavahel ära ka elektriikaablite projektid „Euroopa kartellikonfiguratsiooni“ raames. Sel põhjusel määras ta Euroopa ettevõtjate rikkumise raskusest tulenevaks osakaaluks müügiväärtusest 19% ja teiste ettevõtjate selleks osakaaluks 17% (nimetatud otsuse põhjendused 997–1010).
- 19 Mis puudutab rikkumise kestusest tulenevaid kordajaid, siis määras komisjon hagejatele selleks kordajaks 4,91 ajavahemiku suhtes 14. detsembrist 2001 kuni 16. novembrini 2006. Ta arvestas trahvi põhisumma hulka ka lisasumma, see tähendab trahvi hoiatav osa, mille suurus oli 19% müügiväärtusest. Nii kindlaks määratud põhisummaks sai kokku 8 937 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 1011–1016).
- 20 Teiseks, mis puudutab trahvide põhisumma kohandamist, siis ei tuvastanud komisjon – kui ABB välja arvata – raskendavaid asjaolusid, mis võiksid kartelli igale liikmele määratud trahvi põhisumma suurst suurendada. Kuid kergendavate asjaolude osas otsustas ta kajastada trahvisummas erinevate ettevõtjate rolli kartelli elluviimises. Nii vähendas ta kartelli kõrvalistele osalistele määratavat trahvi põhisummat 10% ja keskmise osavõtu intensiivsusega ettevõtjatele määratavat trahvi põhisummat 5%. Lisaks vähendas ta täiendavalt Mitsubishi Cable Industriesi ja SWCC Showa Holdings’i põhisummat Exsymi asutamisele eelnenud perioodi osas ning LS Cable & System ja Taihan Electric Wire trahvi 1%, kuna nad ei olnud ühe ja vältava rikkumise teatud aspektidest teadlikud ja nende eest ei vastutanud. Kuid kartelli tuumikusse kuuluvate ettevõtjate trahvi põhisummasid ei vähendatud (vaidlustatud otsuse

põhjendused 1017–1020 ja 1033). Veel vähendas komisjon täiendavalt 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste alusel Mitsubishi Cable Industriesile määratud trahvi summat 3% tema tulemusliku koostöö eest väljaspool leebusteatise kohaldamisala (nimetatud otsuse põhjendus 1041).

- 21 Lisaks otsustas komisjon anda kaitse trahvide eest ABB-le ja vähendada J-Power Systemsile, Sumitomo Electric Industriesile ja Hitachi Cable'ile määratud trahvi 45%, et võtta arvesse nende ettevõtjate koostööd leebusteatise raames.

II. Menetlus ja poolte nõuded

- 22 Hagejad esitasid hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 16. juunil 2014.
- 23 Üldkohtu kodukorra artiklis 89 lõike 3 punktides a ja d ette nähtud menetlust korraldava meetmena esitas Üldkohus 28. septembril 2016 komisjonile küsimusi ja palus tal esitada teatavad dokumendid, sealhulgas vastuväiteteatise teiste adressaatide vastuste mittekonfidentsiaalsed versioonid.
- 24 Kuna Üldkohtu kodukorra artikli 27 lõike 5 alusel Üldkohtu kodade koosseisu muudeti ja ettekandja-kohtunik kuulub nüüd Üldkohtu kaheksandasse kotta (uus koosseis), siis määrati käesolev kohtuasi sellele kojale.
- 25 Komisjon vastas 31. oktoobri 2016. aasta kirjas Üldkohtu küsimustele ja esitas nõutud dokumendid, välja arvatud vastuväiteteatisele äriühingute Nexans France, Nexans, The Goldman Sachs Group, Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable, J-Power Systems, Furukawa Electric, Fujikura, Mitsubishi Cable Industries, Exsym, nkt cables, NKT Holding, Silec Cable, Grupo General Cable Sistemas, Safran, General Cable, LS Cable & System, ABB, Pirelli & C, Prysmian, Prysmian Cavi e Sistemi Energia, SWCC Showa Holdings, Taihan Electric Wire ja Viscas esitatud vastuste mittekonfidentsiaalsed versioonid. Ta selgitas, et kuigi ta oli seda neilt nõudnud, ei olnud need äriühingud veel koostanud vastuväiteteatisele esitatud vastuse mittekonfidentsiaalset versiooni.
- 26 Ettekandja-kohtuniku ettepaneku põhjal otsustas Üldkohus (kaheksas koda) avada menetluse suulise osa. Poolte kohtukõned ja Üldkohtu küsimustele antud vastused kuulati ära 1. juuni 2017. aasta kohtuistungil.
- 27 Hagejad paluvad Üldkohtul:
- tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt 2, artikli 2 punkt b ning artikkel 3, kuivõrd nendes kohustatakse neid „solidaarselt“ tasuma trahv 8 490 000 eurot, kuna nad on vastutavad ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 ühe ja vältava rikkumise eest ajavahemikus 14. detsembrist 2001 kuni 16. novembrini 2006;
 - tühistada vaidlustatud otsus osas, milles nende väidetava osalemise tõttu erinevates kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis moodustavad ühe ja vältava rikkumise, tuvastatakse ka nende vastutus ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 eraldiseisvate rikkumiste eest;
 - teise võimalusena vähendada vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis b neile määratud trahvi;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 28 Komisjon palub Üldkohtul:
- jätta hagi rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejatelt.

III. Õiguslik käsitlus

- 29 Hagiavalduses esitavad hagejad nii vaidlustatud otsuse osalise tühistamise nõuded kui ka neile määratud trahvi vähendamise nõuded.

A. Tühistamisnõuded

- 30 Hagejad esitavad tühistamisnõuete põhjendamiseks kuus väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud kaitseõigusi ja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele. Teise väite kohaselt puudub komisjonil pädevus karistada rikkumise eest, mis on toime pandud kolmandas riigis ja mis ei avalda EMPs mõju. Kolmanda väite kohaselt on tehtud hindamisviga ning rikutud põhjendamiskohustust ja õigust süütuse presumptsioonile, mis on sätestatud Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 6 lõikes 2, ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 48 lõiget 1 koostoimes ELL artikli 6 lõigetega 2 ja 3, kuna hagejatele omistati väärtalt vastutus nende väidetava osalemise eest ühes ja vältavas rikkumises. Neljanda väite kohaselt on faktivigade ja tõendite moonutamise tõttu seoses hagejate väidetava osalemisega kartellis rikutud uurimiskohustust ning rikutud põhjendamiskohustust. Viienda väite kohaselt on rikutud „materiaalõigust“ ELTL artikli 101 või EMP lepingu artikli 53 väära kohaldamisega. Kuuenda väite kohaselt on hagejatele määratud trahvi arvutamisel rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikeid 2 ja 3 ning võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtteid, tehtud põhjendamisviga, mitu hindamisviga ning võimu kuritarvitatud.

1. Esimene väide, et rikutud on kaitseõigust ja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele

- 31 Esimene väide jaguneb kaheks osaks. Esimese väiteosa kohaselt on komisjoni keeldumisega edastada hagejatele teabenõuded ja vastuväiteteatis saksa keeles rikutud õigust õiglasele kohtulikule arutamisele. Teise väiteosa kohaselt on rikutud kaitseõigusi sellega, et komisjon keeldus võimaldamast hagejatel tutvuda vastuväiteteatisele teiste ettevõtjate esitatud vastustega, mis võisid sisaldada õigustavat teavet.

a) Teabenõuete ja vastuväiteteatise teatavakstegemine inglise keeles

- 32 Hagejad väidavad, et komisjon rikkus nende õigust õiglasele kohtulikele arutamisele ja nende kaitseõigusi, tehes neile teabenõuded ja vastuväiteteatise teatavaks ainult inglise keeles, kuigi Brugg Kabel palus korduvalt need talle saksakeelsena edastada.
- 33 Hagejad väidavad, et vastavalt õigusele õiglasele kohtulikule arutamisele, kaitseõiguste tagamise põhimõttele ja EIÕK artikli 6 lõike 3 punktile a, kui komisjon pöördub äriühingu poole, mille asukoht on mõne sellise riigi territooriumil, mis ei kuulu EMPsse, siis on ta kohustatud kasutama selle riigi ametlikku keelt, kui see keel on üks Euroopa Liidu ametlikest keeltest ja kui see keel on pealegi üks komisjoni töökeeltest. Nagu on täpsustatud ka komisjoni dokumendis „Antitrust Manual of Procedures“, oli komisjon järelikult sellise äriühingu puhul nagu Brugg Kabel, mille asukoht on Aargau kantonis (Šveits), mille ametlik keel on saksa keel, kohustatud kasutama seda keelt või saama sellelt äriühingult sellest kohustusest vabastuse hiljemalt enne vastuväidetest teatamist.
- 34 Kuid käesolevas asjas pärast seda, kui komisjon oli alguses pöördunud Brugg Kabeli poole inglise keeles, teatas komisjoni konkurentsi peadirektoraadi ametnik selle äriühingu esindajatele 23. oktoobri 2009. aasta telefonivestluse käigus, et komisjon ei saa rahuldada nende taotlust, et neile edastataks komisjoni 20. oktoobri 2009. aasta teabenõude saksakeelne versioon, kuna selle äriühingu asukoht ei ole mõnes liidu liikmesriigis. Hagejad väidavad, et alles pärast sellist keeldumist palusid äriühingu esindajad teabenõue vaid osaliselt tõlkida, nagu nähtub komisjonile 27. oktoobril 2009 saadetud kirjast. Erinevalt komisjoni väidetust ei oodanud äriühing seega ärakuulamise eest vastutava ametniku poolt

ärakuulamist, et paluda, et komisjon pöörduks tema poole saksa keeles. Lisaks nähtub äriühingu soov kasutada menetluskeelena saksa keelt selgelt asjaolust, et ta vastas kõikidele teabenõuetele ja ka vastuväiteteatisele selles keeles.

- 35 Komisjoni keeldumine teha Brugg Kabelile teabenõuded ja vastuväiteteatis teatavaks saksa keeles nõudis aega, et tõlkida need inglise keelest saksa keelde, ning see lühendas aega, mis muidu oleks kaitsele pühendatud. Hagejad väidavad sellega seoses, et erinevalt komisjoni väidetust ei vastanud inglise keele alased teadmised selles äriühingus EIÕK artikli 6 lõike 3 punkti a nõuetele. Vastupidi, nii igapäevane töö kui ka juhtide koosolekud ja finantsjuhtide koosolekud toimusid regulaarselt saksa keeles. Samuti väitsid hagejad, et saksa keeles koostati ka selle äriühingu sisene kirjavahetus ning sellised sisedokumendid nagu majandusaasta aruanded või juhatuse käsiraamat, mille seejärel tõlkis inglise keelde ettevõtteväliline teenuseosutaja. Lõpuks ei oma tähtsust see, et vaidlusalune suhtlus Brugg Kabeli ja teiste elektrikaablite tootjate vahel toimus peamiselt inglise keeles, kuna tegemist oli vaid ühe töötaja puhttehnilise kirjeldusega elektrikaablite tootjate ametialases keeles, samas kui vastuväiteteatis sisaldas keerulisi etteheiteid, millest äriühing pidi täielikult aru saama, et neid tehnilisest ja juriidilisest seisukohast analüüsida.
- 36 Veel väidavad hagejad, et komisjon rikkus nende kaitseõigusi ka Üldkohtus, kasutades kostja vastuses tsitaate inglise ja prantsuse keeles, esitamata nende tõlget, nagu on nõutud Üldkohtu 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 35 lõikes 3. Nad on seisukohal, et tõlke puudumist ei olnud võimalik heastada vasturepliigi staadiumis, sest selline puuduste kõrvaldamine ei ole lubatav, kuna nad olid juba hagiavalduses heitnud ette menetluskeele rikkumist. Järelikult tuleb vastuvõetamatuna kõrvale jätta kõik kostja vastuse lõigud, mis selliseid tsitaate sisaldavad.
- 37 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.
- 38 Sellega seoses väärrib märkimist, et kuigi EIÕK ei kujuta endast liidu õiguskorda ametlikult integreeritud õigusakti seni, kuni liit ei ole sellega ühinenud, näeb ELL artikli 6 lõige 3 ette, et selle konventsiooniga tagatud põhiõigused on liidu õiguse üldpõhimõtted ning harta artikli 52 lõige 3 kohustab andma hartas sisalduvatele sellistele õigustele, mis vastavad konventsiooniga tagatud õigustele, sama tähenduse ja ulatuse, mis on neile ette nähtud nimetatud konventsiooniga (vt selle kohta 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus Schindler Holding jt vs. komisjon, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Samuti tuleb märkida, et EIÕK artikli 6 lõike 3 punkti a kohaselt on igal süüdistataval õigus saada kiires korras talle arusaadavas keeles üksikasjalikku teavet tema vastu esitatud süüdistuse iseloomust ja põhjustest.
- 40 Veel tuleb ära märkida, et kohtupraktika kohaselt ei saa komisjoni pidada „kohtuks” EIÕK artikli 6 tähenduses (vt 10. märtsi 1992. aasta kohtuotsus Shell vs. komisjon, T-11/89, EU:T:1992:33, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika). EIÕK artikkel 6 ei välista ka, et haldusmenetluse liiki menetluses määrab „karistuse” kõigepealt haldusasutus, mis ise ei vasta EIÕK artikli 6 lõikes 1 ette nähtud tingimustele, tingimusel et selle asutuse otsus on allutatud täieliku pädevusega kohtuorgani hilisemale kontrollile (vt selle kohta 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus Schindler Holding jt vs. komisjon, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punkt 35). Järelikult ei saa hagejad komisjoni vastu tugineda EIÕK artikli 6 rikkumisele.
- 41 Siiski tuleb ka esile tõsta, et vastavalt kohtupraktikale tuleb kaitseõigused, mis harta artikli 41 kohaselt on õiguse heale haldusele olemuslik osa, tagada igas olukorras, eeskätt igas menetluses, mille tulemusena võidakse määrata karistus, isegi kui tegemist on haldusmenetlusega. See põhimõte nõuab, et asjasse puutuvatele ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele antakse haldusmenetluses võimalus esitada oma seisukoht toimunu ja faktide asjakohasuse kohta ning komisjoni esitatud vastuväidete ja väidetavate asjaolude kohta (vt 27. septembri 2012. aasta kohtuotsus Shell Petroleum jt vs. komisjon, T-343/06, EU:T:2012:478, punktid 82 ja 88 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 42 Samuti nähtub kohtupraktikast, et komisjon peab tagama sanktsioone kaasa tuua võivasse haldusmenetlusse kaasatud ettevõtjate kaitseõigused ka eelnevas uurimismenetlustes, sest oluline on vältida nende õiguste pöördumatut kahjustamist sellise menetluse raames nagu eelkõige kontrollimine, mis võib osutuda määravaks selliste tõendite kogumisel, mis kinnitavad ettevõtjate tegevuse õigusvastasust ja toovad kaasa nende vastutuse (14. novembri 2012. aasta kohtuotsus Nexans France ja Nexans vs. komisjon, T-135/09, EU:T:2012:596, punkt 41).
- 43 Eespool punktides 38–42 viidatud põhimõtteid arvestades tuleb kontrollida, kas hagejatele teabenõuete saatmine ja vastuväiteteatise teatavakstegemine inglise keeles kahjustas nende kaitseõigusi.
- 44 Mis puudutab esiteks teabenõuete saatmist inglise keeles, siis tuleb märkida, et nagu on viidatud eespool punktis 42, on enne konkreetse kartellimenetluse algatamist toimunud uurimistes komisjoni kohustuse tagada kaitseõigused eesmärk vältida, et kõnealuste uurimiste käigus kahjustataks neid õigusi pöördumatult. Seetõttu peab komisjon kaitseõigused tagama muu hulgas kontrollide käigus, sest need võivad osutuda määravaks selliste tõendite kogumisel, mis kinnitavad ettevõtjate tegevuse õigusvastasust ja toovad kaasa nende vastutuse.
- 45 Olgu märgitud, et selline loogika on kohaldatav ka teabenõuetele, mille komisjon saadab asjasse puutuvatele ettevõtjatele eelnevas uurimismenetluses, kuna komisjon võib teabenõuetele esitatud vastuseid kasutada – nagu käesolevas asjas – nende ettevõtjate tegevuse õigusvastasuse tõendamiseks.
- 46 Tuleb siiski nentida, et kuigi 7. aprilli 2009. aasta, 20. oktoobri 2009. aasta, 31. märtsi 2010. aasta ja 29. novembri 2010. aasta teabenõuded, mille komisjon saatis Brugg Kabelile, olid koostatud inglise keeles, nähtub toimikust, et hagejad olid suutelised kõnealuseid nõudeid mõistma piisavalt, et vastata igapäevastele neist. Veel tuleb rõhutada, et Brugg Kabel palus komisjoni 20. oktoobri 2009. aasta nõude üksnes mõne lõigu tõlget, ning kui komisjon oli need tõlked esitanud, vastas Brugg Kabel sellele teabenõudele. Samuti on oluline toonitada, et komisjon ei nõudnud absoluutselt, et Brugg Kabel vastaks teabenõuetele inglise keeles. Seega tuleb tõdeda, et Brugg Kabelil oli võimalik esitada oma seisukoht komisjoni nõutud teabe kohta.
- 47 Samuti, kuivõrd hagejate argumente saab tõlgendada nii, et komisjoni keeldumine saata teabenõuded Brugg Kabelile saksa keeles, nagu on märgitud nende 27. oktoobri 2009. aasta kirjas, on harta artikli 41 lõike 4 rikkumine, siis ei ole need veenvad. Nimelt näeb see säte ette igapäevaste õiguse pöörduda institutsioonide poole mõnes aluslepingute keeles ja saada selles keeles vastus. Tuleb aga tõdeda, et käesolevas asjas pöördus just komisjon Brugg Kabeli poole, et temalt see vastus saada, mitte vastupidi.
- 48 Teiseks, mis puudutab vastuväiteteatise teatavaks tegemist inglise keeles, siis tuleb märkida, et kui komisjon on kohustatud kaitseõigused tagama eelnevas uurimismenetluses, on tal see kohustus *a fortiori* pärast ametliku haldusmenetluse algatamist, mis võib lõppeda asjaomaste ettevõtjate suhtes sanktsioonide määramisega, nagu on viidatud eespool punktis 42.
- 49 Kuid käesolevas asjas tuleb olenemata sellest, mis tasemel täpselt hagejate töötajad ja juhid inglise keelest võisid aru saada, tõdeda, et nagu nähtub kirjast, mille Brugg Kabel saatis komisjonile 1. septembril 2011, ei palunud nad vastuväiteteatisele vastamiseks täiendavat tähtaega mitte tõlkimise tõttu, vaid selleks, et neil oleks lisa aega kõikide toimiku dokumentide ja vastuväiteteatise sisaldavate väidete põhjalikuks analüüsimiseks, arvestades piiratud ressursse, mis neil oli võimalik sellele ülesandele pühendada. Kuid on raske uskuda, et kui hagejatel oli raskusi vastuväiteteatise ingliskeelsest versioonist arusaamisega või nad vajasisid selle tõlkimiseks rohkem aega, ei maininud nad neid asjaolusid ära, et põhjendada vastuväiteteatisele vastuse esitamise tähtaja pikendamise taotlust. Samuti tuleb nentida, et nad olid suutelised vastuväiteteatisele vastama, vaatamata sellele, et nende vastus oli koostatud saksa keeles, mis annab veel kord tunnistust sellest, et hagejatel olid inglise keeles piisavad teadmised, et saada aru nende suhtes esitatud süüdistuse laadist ja põhjusest ning võtta selles küsimuses seisukoht.

- 50 Eeltoodud kaalutusi arvestades tuleb põhjendamatusse tõttu tagasi lükata hagejate argumendid, et haldusmenetluses on rikutud nende kaitseõigusi, kuna teabenõuded ja vastuväiteteatis tehti hagejatele teatavaks inglise keeles.
- 51 Lisaks, mis puudutab hagejate kaitseõiguste väidetavat rikkumist käesolevas kohtumenetluses, siis tuleb kohe märkida, et see väide tuleb tulemusetuna tagasi lükata, kuna see on esitatud väite põhjendamiseks, mille kohaselt on rikutud Brugg Kabeli kaitseõigusi haldusmenetluses.
- 52 Samuti ei saa nõustuda hagejate argumentidega, milles palutakse vastuvõetamatuna kõrvale jätta kostja vastuse teatavad lõigud, mis rikuvad nende kaitseõigusi, sest need ei järgi menetluskeelt.
- 53 Selles küsimuses ei ole vaidlust selles, et käesoleva kohtuasja menetluskeel on saksa keel. Lisaks nähtub kostja vastuse esitamise ajal kehtinud 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 35 lõike 3 esimesest ja teisest lõigust, et menetluskeelt tuleb kasutada muu hulgas poolte menetlisdokumentides ja kohtukõnedes, sealhulgas lisatud tõendid ja dokumendid, ning kõigile dokumentidele, mis on esitatud muus keeles kui kohtumenetluse keel, peab olema lisatud tõlge kohtumenetluse keelde.
- 54 Järelikult oli komisjon kohustatud esitama kostja vastuses mõnes teises keeles tsiteeritud lõikude tõlke menetluskeelde. Komisjon ei saa seda kohustust täitmata jätta üksnes seetõttu, et nendest mõne lõigu tõlge sisaldus hagiavaldusele lisatud vaidlustatud otsuses või et muud lõigud olid võetud hagiavalduse lisadest või et tegemist oli hagejate töötaja avaldustega.
- 55 Tuleb aga tõdeda, et komisjon parandas selle vormipuuduse, esitades vasturepliigi lisades kõnealuste lõikude tõlke.
- 56 Lisaks, erinevalt hagejate väidetust ei ole selline puuduste kõrvaldamine vastuolus asjaoluga, et hagiavalduses nad juba esitasid argumendi selle kohta, et menetluskeelt ei ole järgitud. Nimelt piisab, kui märkida, et kõnealune argument puudutas keelt, mida komisjon kasutas haldusmenetluses ja mis ei määra ette ära kohtumenetluse keelt.
- 57 Järelikult ei saa menetluskeelest erinevas keeles koostatud kostja vastuse lõike pidada vastuvõetamatuks.
- 58 Eelnevatest kaalutlustest lähtudes tuleb esimese väite esimene osa põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

b) Komisjoni keeldumine võimaldada tutvuda vastuväiteteatise teiste adressaatide vastustega

- 59 Hagejad heidavad komisjonile ette nende kaitseõiguste rikkumist seeläbi, et ta keeldus neil võimaldamast tutvuda või võimaldamast nende advokaadil tutvumast vastuväiteteatise teiste adressaatide vastuste mittekonfidentsiaalse versiooniga, välja arvatud äärmiselt piiratud võimalus tutvuda ABB ja J-Power Systemsi vastustega, kuigi need sisaldasid potentsiaalselt õigustavaid tõendeid eelkõige 14. detsembril 2001 Divonne-les-Bains'is (Prantsusmaa) toimunud kohtumise eseme kohta, mida komisjon pidas ekslikult Brugg Kabeli rikkumises osalemise alguseks, ning viimase rikkumises osalemise katkestamise kohta 2005. aastal.
- 60 Hagejad väidavad, et vastuväiteteatisele teiste adressaatide esitatud vastuste avalikustamine oli seda põhjendatum, et esiteks nagu leidis Euroopa Kohus 7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsuses Aalborg Portland jt vs. komisjon (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6), ei ole ainuüksi komisjoni otsustada, millised asjaolud on nende kaitse seisukohast asjakohased, kusjuures ta ei saagi seda teha, ning teiseks heidetakse neile ette osalemist ühes ja vältavas rikkumises, millest tulenevalt peetakse neid vastutavaks teiste ettevõtjat tegevuse eest, milles nad ei osalenud ja millest nad olenevalt olukorrast ei olnud isegi teadlikud.

- 61 Hagejad leiavad, et vastupidi komisjoni väidetule ei oleks neile vastuväiteteatisele teiste adressaatide esitatud vastustega, mis võisid sisaldada õigustavaid tõendeid, tutvumise võimaldamise tagajärjel käesolevas asjas lõputult viivitanud haldusmenetluse lõpetamisega, kuna komisjon oli juba seda võimaldanud teistele vastuväiteteatise adressaatidele.
- 62 Veel väidavad hagejad, et neilt ei saa nõuda, et nad täpsustaksid selle tõendamiseks, et dokumendid, mis sisaldasid potentsiaalselt õigustavat teavet, oleks nende kaitseks olnud tarvilikud, nende dokumentide sisu, millega nad ju tutvuda ei saanud. Selle kohta esialgse tõendi esitamise nõude eesmärk, nagu nähtub 27. septembri 2012. aasta kohtuotsusest *Shell Petroleum jt vs. komisjon* (T-343/06, EU:T:2012:478), millele komisjon on viidanud, on kergendada nende ettevõtjate tõendamiskoormist, kellele komisjon keeldus võimaldamast tutvuda õigustava dokumendiga, ning seda ei tohi tõlgendada nii, et see muudab tõendi esitamise võimatuks. Hagejad leiavad, et käesolevas asjas on piisav, kui nad näitavad -- nagu nad ka tegid --, et teiste adressaatide vastused vastuväiteteatisele võisid kinnitada, et kartelli ükski väidetav liige ei viidanud 14. detsembril 2001 Divonne-les-Bains'is toimunud kohtumisele kui „R kohtumine“, mille käigus Brugg Kabel osales kartelli elluviimises.
- 63 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.
- 64 Sellega seoses tuleb esiteks nentida, et mis puudutab hagejate teesi, et komisjon oli kohustatud võimaldama neil tutvuda vastuväiteteatisele teiste adressaatide esitatud vastustega, kuna tema ainupädevuses ei ole otsustada, kas menetluse käigus kogutud dokumendid on nende kaitseks asjakohased, siis ei saa see olla tulemuslik.
- 65 Nimelt on oluline meenutada, et määruse nr 1/2003 artikli 27 esimeses lõigus on sätestatud, et enne määruse artiklites 7, 8 ja 23 ning artikli 24 lõikes 2 sätestatud otsuste tegemist annab komisjon ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele, kelle suhtes komisjon on algatanud menetluse, võimaluse olla ära kuulatud küsimustes, mis on kutsunud esile komisjoni vastuväiteid. Samas sättes on ette nähtud, et „[k]omisjoni otsused võivad põhineda üksnes sellistel vastuväidetel, mille kohta asjaomastel osapooltel on olnud võimalik esitada oma seisukoht“ ja et „[k]aebuste esitajad võtavad menetlusest aktiivselt osa“.
- 66 Seega on konkurentsiasjades toimikuga tutvumise võimaldamise eesmärk võimaldada vastuväiteteatise adressaatidel tutvuda komisjoni toimikus sisalduvate tõenditega, et adressaadid saaksid avaldada tõhusalt arvamust järelduste kohta, milleni komisjon on nende tõendite alusel vastuväiteteatise jõudnud (2. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus *Corus UK vs. komisjon*, C-199/99 P, EU:C:2003:531, punkt 125). Toimikuga tutvumise võimalus kuulub seega menetluslike tagatiste hulka, mille eesmärk on kaitsta kaitseõigusi ja tagada eelkõige õiguse olla ära kuulatud tõhus teostamine.
- 67 Kohtupraktika kohaselt tähendab õigus tutvuda toimikuga seda, et komisjon annab asjaomasele ettevõtjale võimaluse analüüsida kõiki uurimistoimikus sisalduvaid dokumente, mis võivad olla tema kaitse jaoks olulised. Need hõlmavad nii süüstavaid kui ka õigustavaid dokumente, välja arvatud teiste ettevõtjate ärisaladused, komisjoni sisedokumendid ja muu konfidentsiaalne teave (7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus *Aalborg Portland jt vs. komisjon*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 68 Kuid alles haldusmenetluse võistleva staadiumi alguses teavitatakse puudutatud ettevõtjat vastuväiteteatise teel kõigist olulistest asjaoludest, millele komisjon selles menetluse staadiumis tugineb, ja sellest hetkest alates on ettevõtjal toimikuga tutvumise õigus, et tagada oma kaitseõiguste tõhus kasutus. Järelikult ei kuulu teiste isikute vastused vastuväiteteatisele põhimõtteliselt uurimistoimiku nende dokumentide hulka, millega puudutatud isikud võivad tutvuda (30. septembri 2009. aasta kohtuotsus *Hoechst vs. komisjon*, T-161/05, EU:T:2009:366, punkt 163; 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Toshiba vs. komisjon*, T-113/07, EU:T:2011:343, punkt 42, ja 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Mitsubishi Electric vs. komisjon*, T-133/07, EU:T:2011:345, punkt 41).

- 69 Kui komisjon aga otsustab ELTL artikli 101 lõike 1 või EMP lepingu artikli 53 lõike 1 kohaldamise menetluses rikkumise tõendamisel tugineda vastuväiteteatisele esitatud vastuse osale või sellele vastusele lisatud dokumendile, peab menetlusega seotud teistel ettevõtjatel olema võimalik esitada oma arvamus sellise tõendi kohta. Nimelt kujutab sel juhul vastuväiteteatisele esitatud vastuse kõnealune osa või sellele vastusele lisatud dokument süüstavat tõendit rikkumises osalenud erinevate ettevõtjate vastu (12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Toshiba vs. komisjon*, T-113/07, EU:T:2011:343, punkt 43, ja 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Mitsubishi Electric vs. komisjon*, T-133/07, EU:T:2011:345, punkt 42).
- 70 Analoogiliselt, kui vastuväiteteatisele esitatud vastuse osa või sellele vastusele lisatud dokument võib omada asjasse puutuva ettevõtja kaitses tähtsust, sest see võimaldab tal tugineda asjaoludele, mis on vastuolus komisjoni poolt selles staadiumis tehtud järeldustega, siis on tegemist süüst vabastava tõendiga. Sel juhul peab puudutatud ettevõtjale olema antud võimalus uurida asjakohast vastuse osa või dokumenti ning esitada selle kohta oma seisukoht (12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Toshiba vs. komisjon*, T-113/07, EU:T:2011:343, punkt 44, ja 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Mitsubishi Electric vs. komisjon*, T-133/07, EU:T:2011:345, punkt 43).
- 71 Veel tuleb meenutada, et komisjoni teatise komisjoni toimikutele juurdepääsureeglite kohta ELTL artiklite 101 ja 102, EMP lepingu artiklite 53, 54 ja 57 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 kohaldamise juhtudel (ELT 2005, C 325, lk 7) punkti 8 kohaselt sisaldab „komisjoni toimik“ kõiki dokumente, mis on saadud, koostatud ja/või kogutud konkurentsi peadirektoraadi poolt uurimise käigus. Nimetatud teatise punktis 27 on täpsustatud järgmist:
- „Toimikule antakse juurdepääs taotluse esitamisel ja tavaliselt ühel korral pärast poolte teavitamist komisjoni vastuväidetest eesmärgiga tagada võrdõiguslikkuse põhimõte ja kaitsta nende kaitseõigusi. Seepärast ei anta üldreeglina juurdepääsu teiste poolte vastustele komisjoni vastuväidetele.
- Poolele antakse siiski juurdepääs dokumentidele, mis on saadud pärast vastuväidetest teavitamist haldusmenetluse hilisemates etappides, kui need dokumendid võivad sisaldada uusi, kas süüdistavaid või süüst vabastavaid tõendeid, mis puudutavad komisjoni vastuväidetes selle poole kohta esitatud väiteid. Seda eriti juhul kui komisjon soovib kasutada uusi tõendeid.“
- 72 Sellest järeldub, et erinevalt hagejate väidetust peab just komisjon andma esmase hinnangu pärast vastuväidetest teatamist saadud dokumentides sisalduva potentsiaalselt õigustava teabe kohta, kui asjasse puutuv ettevõtja taotleb selliste dokumentidega tutvumist.
- 73 Selles suhtes ei saa hagejad tugineda kohtupraktikale, mille kohaselt ei saa komisjon, kes teeb teatavaks oma vastuväited ja võtab vastu otsuse, millega määratakse karistus, üksi otsustada, millised dokumendid on asjasse puutuval ettevõtjale tema kaitseks tarvilikud, kuna see kaalutus, mis puudutab komisjoni toimikus olevaid dokumente, ei laiene vastustele, mille on komisjoni vastuväidetele esitanud teised asjasse puutuvad isikud (27. septembri 2012. aasta kohtuotsus *Shell Petroleum jt vs. komisjon*, T-343/06, EU:T:2012:478, punkt 89).
- 74 Samuti tuleb tagasi lükata hagejate tees, mille kohaselt oleks seetõttu, et neile heideti ette osalemist ühes ja vältavas rikkumises, tulnud neile võimaldada tutvumist vastuväiteteatisele teiste adressaatide esitatud vastustega, et nad saaksid ise nendest vastustest õigustavad tõendid välja tuua. Nimelt piisab, kui märkida, et kohtuasjades, milles tehti 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Toshiba vs. komisjon* (T-113/07, EU:T:2011:343), 12. juuli 2011. aasta kohtuotsus *Mitsubishi Electric vs. komisjon* (T-133/07, EU:T:2011:345) ning 27. septembri 2012. aasta kohtuotsus *Shell Petroleum jt vs. komisjon* (T-343/06, EU:T:2012:478), oli hagejatele samuti ette heidetud osalemist ühes ja vältavas rikkumises.

- 75 Teiseks, mis puudutab hagejate argumenti, mille kohaselt on komisjon sisuliselt rikkunud nende kaitseõigusi, kui ta keeldus väär hinnangu alusel, mille ta andis vastuväiteteatisele teiste adressaatide vastustes sisalduva teabe asjakohasusele kaitse seisukohast, võimaldamast neil tutvuda nende vastuste mittekonfidentsiaalse versiooniga, siis tuleb tõdeda, et selle argumendiga ei saa samuti nõustuda.
- 76 Olgu meenutatud, et kui komisjoni valduses olevat dokumenti, mille võib kvalifitseerida õigustavaks tõendiks, kuna see võib süüst vabastada ettevõtja, kellele heidetakse ette keelatud kokkuleppes osalemist, sellele ettevõtjale ei edastata, rikutakse selle ettevõtja kaitseõigusi, kui ettevõtja tõendab, et tõend oleks võinud olla tema kaitseks tarvilik (vt selle kohta 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Siemens jt vs. komisjon, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:866, punkt 367).
- 77 Selle tõendamiseks võib näidata, et avalikustamata jätmine võis asjaomase ettevõtja kahjuks mõjutada menetluse kulgu ja komisjoni otsuse sisu, või veel, et see võis kahjustada ettevõtja huvide kaitset haldusmenetluses või muuta seda keerulisemaks (19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Siemens jt vs. komisjon, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:866, punkt 368).
- 78 Võimaluse, et avalikustamata dokumendil oleks võinud olla mõju menetluse käigule ja komisjoni otsuse sisule, saab kindlaks teha alles pärast teatavate tõendite esialgset uurimist, mis kinnitab, et avalikustamata dokumentidel võis neid tõendeid arvestades olla niisugune tähtsus, mida ei oleks tohtinud tähelepanuta jätta (14. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Fresh Del Monte Produce vs. komisjon, T-587/08, EU:T:2013:129, punkt 688).
- 79 Selles küsimuses ei saa nõuda hagejatelt, kes on esitanud väite nende kaitseõiguste rikkumise kohta, et nad esitaksid oma hakis põhjaliku argumentatsiooni või üksikasju kaudsete tõendite kogumi, tõendamaks, et haldusmenetlus oleks võinud lõppeda teisiti, kui neil oleks olnud võimalus tutvuda teatud tõenditega, mida neile aga ei edastatud. Niisugune lähenemine tähendaks nimelt, et neil nõutaks võimatu tõendamist (14. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Fresh Del Monte Produce vs. komisjon, T-587/08, EU:T:2013:129, punkt 689).
- 80 Samas on aga hageja kohustatud esitama esimese kaudse tõendi edastamata jäetud dokumentide kasulikkuse kohta tema kaitstes (14. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Fresh Del Monte Produce vs. komisjon, T-587/08, EU:T:2013:129, punkt 690).
- 81 Käesolevas asjas tuleb seega kontrollida, kas hagejate argumendid annavad esimese kaudse tõendi vastuväiteteatisele teiste adressaatide vastuse kasulikkuse kohta nende kaitstes.
- 82 Hagejad väidavad, et vastuväiteteatisele teiste adressaatide esitatud vastustega tutvumine oleks neil võimaldanud tõendada negatiivset asjaolu, nimelt seda, et Pirelli ega Nexans France ei märkinud, et 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumine, mis komisjoni hinnangul on hagejate kartellis osalemise algusaeg, oli R kohtumine. Nende sõnul oleks nende vastustega tutvumine andnud neile ka võimaluse kinnitada, et teised kartelliliikmed olid teadlikud sellest, et nad katkestasid kartellis osalemise 2005. aastal.
- 83 Esiteks, mis puudutab 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumist, siis tuleb märkida, et erinevalt sellest, mida väidab komisjon, ei kaota nad huvi esitada taotlus tutvuda vastuväiteteatise teiste adressaatide vastustega asjaolu tõttu, et seda kohtumist on mainitud tema 31. märtsi 2010. aasta teabenõudes ja et hagejad said tutvuda selle teabenõude teiste adressaatide vastustega. Nimelt ei võimalda komisjoni 31. märtsi 2010. aasta teabenõuetele esitatud Nexans France'i ja Pirelli vastuste sisu, milles need kartelliliikmed ei võtnud seisukohta 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumisel osalemise ja selle kohtumise eseme teemal, ette näha, milline on selles küsimuses nende seisukoht nende vastuses vastuväiteteatisele.

- 84 Siiski tuleb märkida, et asjaolu, et teised kartelliliikmed ei väljendanud oma vastustes vastuväiteteatisele 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise laadi küsimuses oma seisukohta – kui eeldada, et see on tõsi –, ei tugevda iseenesest hagejate kaitset.
- 85 Nimelt puudub vaidlus selles, et komisjon märkis vastuväiteteatises, et Divonne-les-Bains'is korraldati 14. detsembril 2001 R kohtumine ja et igal juhul osalesid sellel kohtumisel Nexans France, keda esindas J., Sagem, keda esindas V., ja Brugg Kabel, keda esindas N.
- 86 Ent asjaolu, et sellise süüdistusega silmitsi seistes ei püüdnud Nexans France ning Sagem vajaduse korral vaidlustada oma vastustes vastuväiteteatisele 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise laadi, kinnitab pigem, et nad võtsid omaks asjaolud, mida komisjon neile sellega seoses ette heitis.
- 87 Lisaks, kuna hagejate argumentides käsitletakse ka seda, et väidetavalt ei võtnud Pirelli seisukohta 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise laadi kohta, kusjuures hagejad mõõnsid Pirelli osalemist sellel kohtumisel oma vastustes vastuväiteteatisele (vt tagapool punkt 156), siis tuleb tõdeda, et need argumendid tuleb tagasi lükata. Nimelt kuna komisjon ei süüdistanud vastuväiteteatises Pirellit selles, et ta võttis sellest kohtumisest osa, siis ei saa viimase seisukoha puudumist selle kohtumise laadi kohta mingil juhul tõlgendada kinnituseks, kas kohtumine oli konkurentsivastane või mitte.
- 88 Teiseks, mis puudutab hagejate argumente, mille kohaselt sisaldasid vastuväiteteatise teiste adressaatide vastused kindlasti tõendeid selle kohta, et nad katkestasid kartellis osalemise 2005. aastal, siis tuleb märkida, et need argumendid ei ole täpsed. Nimelt ei märgi hagejad, milliseid asjaolusid vastuväiteteatise teiste adressaatide vastused peaksid tõendama või milliseid konkreetseid vastuväiteteatises sisalduvaid komisjoni väiteid nende kartellis osalemise kohta 2005. aastal need vastused võiksid kahtluse alla seada. Hagejad ei selgita ka seda, miks nad leiavad, et vastuväiteteatisele teiste adressaatide esitatud vastustes võib olla õigustavaid asjaolusid nende kartellis osalemise kohta 2005. aastal.
- 89 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et hagejate argumendid ei anna esimest kaudset tõendit vastuväiteteatisele teiste adressaatide neile edastamata vastuse kasulikkuse kohta nende kaitstes.
- 90 Eespool punktis 73 viidatud kohtupraktikat arvestades tuleb põhjendamatus tõttu tagasi lükata ka hagejate kohtuistungil esitatud argument, mille kohaselt tõendas asjaolu, et komisjon ei teinud vastuväiteteatisele kõikide adressaatide esitatud vastustest mittekonfidentsiaalset versiooni, et võimaldada vajaduse korral edastada õigustavad tõendid, mida need võisid sisaldada kõnealuse ettevõtja suhtes, et komisjon ei järginud käesolevas asjas poolte võrdsuse põhimõtet.
- 91 Seega tuleb esimese väite teine osa ja sellest tulenevalt väide tervikuna põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

2. Teine väide, et komisjonil puudub pädevus karistada rikkumise eest, mis on toime pandud kolmandas riigis ja mis ei avalda mõju EMPs

- 92 Hagejad väidavad, et komisjonil puudus pädevus kohaldada ELTL artiklit 101 väljaspool EMPd aset leidnud tegevuse suhtes ja väljaspool EMPd teostavate projektide suhtes, kuna need ei avaldanud mõju EMPs. Kuna puudusid tõendid, et iga projekti puudutav tegevus avaldas EMPs kohtupraktika tähenduses vahetut, märkimisväärset ja ettenähtavat mõju, siis ei saanud komisjon seda lihtsalt seostada ühe ja vältava rikkumisega, et põhjendada oma ekstraterritoriaalset pädevust, sest vastasel juhul lubataks sellele pädevusele anda piiramatu laad.
- 93 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

- 94 Seoses ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 territoriaalse kohaldatavusega tuleb meenutada, et ELTL artiklis 101 kehtestatud liidu konkurentsiniorm keelab kokkulepped ja tegevuse, mille eesmärgiks või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi „siseturu piires“.
- 95 Veel tuleb märkida, et ELTL artikli 101 kohaldamise tingimused võivad olla täidetud kahel juhul.
- 96 Esiteks, ELTL artikli 101 kohaldamine on põhjendatud juhul, kui selles silmas peetud tegevust viiakse ellu siseturu territooriumil ja seda olenemata sellest, kus selles kokku lepatakse. Kui konkurentsioiguses kehtestatud keeldude kohaldatavus panna sõltuma kartellikokkuleppe sõlmimise kohast, annaks see nimelt ilmselgelt ettevõtjatele lihtsa võimaluse nendest keeldudest kõrvale hoida (27. septembri 1988. aasta kohtuotsus *Ahlström Osakeyhtiö jt vs. komisjon*, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 ja 125/85-129/85, EU:C:1988:447, punkt 16).
- 97 Teiseks, nagu Euroopa Kohus on juba leidnud, on ELTL artikli 101 kohaldamine põhjendatud ka juhul, kui on ette nähtav, et selles silmas peetud tegevus avaldab vahetut ja märkimisväärset mõju siseturul (25. novembri 1971. aasta kohtuotsus *Béguelin Import*, 22/71, EU:C:1971:113, punkt 11). Selles suhtes on oluline märkida, et selle lähenemisviisi eesmärk on sama kui lähenemisviisil, mille aluseks on kokkuleppe täitmine liidu territooriumil, see tähendab hõlmata tegevust, mis küll ei ole toimunud sellel territooriumil, kuid mille konkurentsivastane mõju võib avalduda liidu turul.
- 98 Samuti tuleb märkida, et eespool punktides 96 ja 97 viidatud ELTL artikli 101 kohaldamise tingimused on alternatiivsed ja mittekumulatiivsed viisid, et kindlaks teha, kas komisjon on pädev selle sätte rikkumist tuvastama ja selle eest karistama.
- 99 Komisjon asus vaidlustatud otsuses seisukohale, et kartelli EMPs toimepanemise tingimus ja kartelli EMPs selge mõju avaldamise tingimus olid käesolevas asjas mõlemad täidetud (vaidlustatud otsuse põhjendused 467-469).
- 100 Hagejad aga väidavad, et komisjon oleks pidanud tõendama, et iga väljaspool EMPd teostatav projekt avaldas liidus piisavat mõju, et põhjendada kohtupraktika tähenduses ELTL artikli 101 territoriaalset kohaldatavust asjaomase rikkumise sellele osale.
- 101 Niisuguse argumentatsiooniga ei saa nõustuda.
- 102 Seoses väljaspool EMPd teostavaid projekte puudutava kartellitegevuse rakendamisega tuleb märkida, et „koduterritooriumide“ kokkulepet, mille kohaselt jaotasid Euroopa tootjad ja Aasia tootjad omavahel ära nendel territooriumidel teostatavad projektid, rakendati EMP territooriumil. Vaidlustatud otsuse põhjendusest 79 ja põhjendusest 247, millele on viidatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 468, nähtub, et Kreeka ei olnud osa „Euroopa koduterritooriumist“ „koduterritooriumi“ kokkuleppe tähenduses ning et Kreekas teostatavad projektid olid projektide hulgas, mis „koduterritooriumide“ kokkuleppe kohaselt jaotati ära „60/40 kvoodi“ alusel. Lisaks nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 81 ja 82 samuti, et kartelli A-liikmed olid seisukohal, et projektid, mis sidusid liidu mõnda liikmesriiki mõne kolmanda riigiga, kuuluvad kartelli R-liikmetele jaotatavate projektide 60 % kvoodi alla nagu vaidlustatud otsuse põhjenduses 232 viidatud projekt, mis sidus Hispaaniat Marokoga.
- 103 Samas tuleb ka märkida, et Euroopa ettevõtjate tegevust, mis „koduterritooriumi“ kokkuleppe kohaselt seisnes selles, et nad hoidusid konkureerimast Aasia ettevõtjate „koduterritooriumil“ teostavate projektide puhul, ei rakendatud juba määratlusest tulenevalt EMP territooriumil.
- 104 Ent erinevalt hagejate väidetust ei tulene sellest, et komisjon oleks selleks, et põhjendada ELTL artikli 101 territoriaalset kohaldatavust, pidanud tõendama, et iga projekt, mis „koduterritooriumi“ kokkuleppe kohaselt tuli teostada väljaspool EMPd, avaldas liidus piisavat mõju.

- 105 Nimelt, nagu nähtub eespool punktis 97 viidatud kohtupraktikast, võis komisjon vaidlustatud otsuses tuvastatud ühele ja vältavale rikkumisele ELTL artikli 101 kohaldatavuse alusena kasutada rikkumise ettenähtavat, vahetut ja märkimisväärset mõju siseturul.
- 106 Sellega seoses on oluline märkida, et ELTL artiklit 101 võidakse kohaldada tegevusele ja kokkulepetele, mis täidavad sama konkurentsivastast eesmärki, kui on ette nähtav, et koos vaadelduna on sellel tegevusel ja kokkulepetel siseturul vahetu ja märkimisväärne mõju. Nimelt ei saa ettevõtjatel olla lubatud konkurentsioiguse normide kohaldamisest kõrvale hoida mitme sama eesmärki täitva niisuguse teo kombineerimisega, millest igäüks eraldivõetuna ei saa sellel turul vahetut ja märkimisväärset mõju avaldada, kuid mis saavad sellist mõju avaldada koos.
- 107 Tuleb märkida, et kartelli ainus eesmärk oli piirata konkurentsi konkreetsetel territooriumidel teostatavate vee- ja maaaluste (üli)kõrgepingele elektriakaablite projektide puhul, ning selle raames lepiti kokku turgude ja klientide jaotamises ning kahjustati seeläbi tavapärasest konkurentsi EMPs.
- 108 Sellest järeldub, et erinevalt hagejate väidetust tuleb küsimust, kas ELTL artikkel 101 oli käesoleval juhtumil kohaldatav, hinnata vaidlustatud otsuse põhjenduses 493 kirjeldatud eri tegevuste, sealhulgas väljaspool EMPd teostatavate projektidega seotud tegevuste mõju kogumit arvestades.
- 109 Tuleb aga tõdeda, et komisjon ei teinud viga, kui ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 469, et tegevuse ja kokkulepete, milles kartelli liikmed osalesid, konkurentsimoju EMPs, sealhulgas siseturul, oli ette nähtav, märkimisväärne ja vahetu.
- 110 Sellega seoses olgu märgitud, et ettenähtavuse nõudega seotud tingimuse täitmiseks piisab, kui võtta arvesse tegevuse tõenäolist mõju konkurentsile.
- 111 Mis puudutab tegevuse vahetut mõju liidu territooriumil, siis tuleb märkida, et tegevus avaldas tingimata otseselt mõju sellel territooriumil teostatavale kõrgepingele ja ülikõrgepingele elektriakaablite tarnimisele, kuna see oli kartelliliikmete eri kohtumiste ja suhtluse ese (vaidlustatud otsuse põhjendus 66). Lisaks, kartelli liikmete vahel toimunud jaotusel nii otseselt selle territooriumi piires ja väljaspool seda oli konkurentsile sellel territooriumil ette nähtav mõju, nagu komisjon õigesti märkis.
- 112 Seoses liidus avalduva märkimisväärse mõjuga tuleb esile tuua kartellis osalenud tootjate arvu ja suurust, kes moodustasid peaaegu kogu turu, ning suurt tootevalikut, mida erinevad kokkulepped puudutasid, ja kõnealuse tegevuse raskust. Samuti tuleb esile tuua ühe ja vältava rikkumise pikka kestust, mis jätkus kümne aasta jooksul. Kõik need asjaolud kogumis hinnatuna tõendavad koos tegevuse märkimisväärset mõju liidu territooriumil (vaidlustatud otsuse põhjendused 66, 492, 493 ja 620).
- 113 Seega tuleb järeldada, et vaidlustatud otsuses komisjoni määratletud üks ja vältav rikkumine kuulus ELTL artikli 101 kohaldamisalasse ning et komisjon oli pädev selle eest karistusi määrama. Neid asjaolusid arvestades ei olnud komisjon kohustatud konkreetset tõendamata, et ELTL artikli 101 kohaldamise tingimused olid täidetud iga väljaspool EMPd teostatava projekti puhul.
- 114 Lisaks, mis puudutab hagejate argumenti, mille kohaselt läks komisjon sellest, et EMPs „eksporditerritooriumide“ kokkuleppe mõju puudus, mööda nii, et ta hõlmas selle kunstlikult ühe ja vältava rikkumise alla, et kohaldada sellele ELTL artiklit 101, siis tuleb märkida, et sellega vaidlustatakse tegelikult üks ja vältav rikkumine sellisena, nagu komisjon seda vaidlustatud otsuses kirjeldas, mitte ELTL artikli 101 kohaldatavust selle rikkumise suhtes.
- 115 Veel tuleb märkida, et hagejad ei esita ühtegi tõendit, mis võiks seda argumenti põhjendada, mistõttu tuleb see kui tühipaljas väide tagasi lükata.
- 116 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb teine väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

3. Kolmas ja neljas väide, et seoses hagejate väidetava osalemisega ühes ja vältavas rikkumises on tehtud hindamisviga, rikutud õigust süüütuse presumptsioonile, tehtud faktivigu, moonutatud tõendeid ning rikutud põhjendamiskohustust

117 Hagejad esitavad mitu argumenti, et põhjendada kolmandat ja neljandat väidet, mida tuleb koos analüüsida. Esiteks heidavad nad komisjonile ette, et ta kasutas kartelli erinevate osade kvalifitseerimisel ühe ja vältava rikkumise mõistet. Teiseks väidavad nad, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses nende rikkumises osalemise katkematusega ega esitanud ka piisavaid tõendeid nende rikkumises osalemise alguse ja selle katkematu kestuse kohta. Kolmandaks heidavad nad komisjonile ette, et ta omistas neile vastutuse ühe ja vältava rikkumise eest, kuigi nad ei kavatsenud panustada kartelli kõikidesse eesmärkidesse ega olnud teatavatest rikkumistest teadlikud. Neljandaks väidavad nad, et komisjon oleks pidanud tõendama, et nad olid teadlikud iga projekti puudutavatest kokkulepetest või et nad võisid neid ette näha vähemalt koduturgude või veealuste elektrikaablite projektide puhul. Viiendaks heidavad nad komisjonile ette, et ta ei täpsustanud projekte, mida kokkulepe pidi käsitlema, piirdudes lühendite või üldnimetuste kasutamisega, ja et ta esitles sama projekti kui mitut eraldiseisvat projekti väikeste erinevuste tõttu nimetustes.

a) Sissejuhatavad kaalutlused

118 Komisjon on kohtupraktika kohaselt kohustatud tõendama mitte ainult keelatud kokkuleppe toimepanemist, vaid ka selle kestust. Täpsemalt peab komisjon ETL artikli 101 lõike 1 rikkumise kohta tõendite esitamisel tõendama tema poolt kindlaks tehtud rikkumist ja esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude toimumist. Kohtu kahtlust tuleb tõlgendada rikkumise tuvastamise otsuse adressaadiks oleva ettevõtja kasuks. Kohus ei saa seega järeldada, et komisjon on asjas õiguslikult piisavalt rikkumise toimepanemise tuvastanud, kui ta ise selles ikkagi kahtleb, eriti kui kohus menetleb hagiavaldust, milles palutakse trahvi määrav otsus tühistada või seda trahvi vähendada. Nimelt tuleb viimati kirjeldatud olukorras arvesse võtta süüütuse presumptsiooni põhimõtet, mis on üks liidu õiguskorras kaitstavatest põhiõigustest ja sätestatud põhiõiguste harta artikli 48 lõikes 1. Arvestades asjasse puutuvate rikkumiste laadi ning nende eest määratavate karistuste laadi ja raskust, kohaldatakse süüütuse presumptsiooni põhimõtet muu hulgas ettevõtjatele kohaldatavate konkurentsieeskirjade rikkumiste menetlustes, milles võidakse määrata trahv või karistusmaks. Seega peab komisjon esitama piisavalt täpseid ja üksteist toetavaid tõendeid, mille põhjal saab kindlalt veenduda, et rikkumine on toime pandud (vt 17. mai 2013. aasta kohtuotsus Trelleborg Industrie ja Trelleborg vs. komisjon, T-147/09 ja T-148/09, EU:T:2013:259, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

119 Samuti tuleneb aga väljakujunenud kohtupraktikast, et komisjoni esitatud kõik tõendid ei pea tingimata vastama neile kriteeriumidele rikkumise kõigi tunnuste osas. Piisab, kui tõendite kogum, millele institutsioon tugineb, vastab tervikuna hinnatuna sellele nõudele (vt 17. mai 2013. aasta kohtuotsus Trelleborg Industrie ja Trelleborg vs. komisjon, T-147/09 ja T-148/09, EU:T:2013:259, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

120 Lisaks on tavapärane, et tegevusega, mida konkurentsivastased kokkulepped puudutavad, tegeletakse saladuskatte all, et kohtumised toimuvad salaja ja et kogu seonduv dokumentatsioon on viidud miinimumini. Sellest tuleneb, et isegi kui komisjon avastab ettevõtjatevahelist õigusvastast kontakti otseselt tõendavad dokumendid, nagu kohtumiste protokollid, on need tavaliselt üksnes osalised ja hajusad, mistõttu on sageli vaja teatud üksikasjad tuletamise teel taastada. Seega peab enamikul juhtudel konkurentsivastase tegevuse või kokkuleppe olemasolu järeldama teatud hulgest kokkusattumustest ja kaudsetest tõenditest, mis koostoimes ning muu loogilise selgituse puudumisel võivad osutada tõendiks konkurentsieeskirjade rikkumise kohta (7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, punktid 55-57; ja 25. jaanuari 2007. aasta kohtuotsus Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel vs. komisjon, C-403/04 P ja C-405/04 P, EU:C:2007:52, punkt 51).

121 Kohtupraktika nõuab ka, et kui puuduvad rikkumise kestust otseselt tõendavad tõendid, tugineb komisjon vähemalt tõenditele, mis puudutavad ajaliselt piisavalt lähestikku asetleidnud asjaolusid, nii et võib mõistlikult tuvastada, et see rikkumine vältas katkematult kahe täpse kuupäeva vahel (7. juuli 1994. aasta kohtuotsus Dunlop Slazenger vs. komisjon, T-43/92, EU:T:1994:79, punkt 79; vt ka 16. novembri 2006. aasta kohtuotsus Peróxidos Orgánicos vs. komisjon, T-120/04, EU:T:2006:350, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

b) Üks rikkumine

122 Hagejad väidavad sisuliselt, et komisjoni kindlakstehtud tegevus ei vasta kohtupraktikas kehtestatud ühe ja vältava rikkumise kriteeriumidele. Nad väidavad eelkõige, et tooted ja teenused ei ole samad, kuna veealused elektriikaablid ja maa-alused elektriikaablid moodustavad eraldiseisvad turud, osaliselt samad on vaid rikkumises osalenud ettevõtjad ehk hagejad ise, kuna Silec Cable, Mitsubishi Cable Industries, SWCC Showa Holdings, LS Cable & Systemd, Taihan Electric Wire ja nkt cables ei tooda veealuseid elektriikaableid, osaliselt on samad ainult kartelli eri osades osalenud füüsilised isikud, kuna Pirelli & C. ehk Prysmian, nkt cables ja ABB saatsid veealuste elektriikaablite kohtumistele ja maaalustele elektriikaablite kohtumistele alati erinevad esindajad, ning kokkulepete täitmise viis ei ole sama, kuna maa-aluste elektriikaablite projekte ja veealuste elektriikaablite projekte arutati alati eraldi, ning „kvoodi 60/40“ väärtustabelid koostati eraldi sõltuvalt elektriikaablite liigist. Veel toovad nad esile, et komisjon ei ole tõendanud, et need eri tegevused olid omavahel täiendavad.

123 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

124 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib ELTL artikli 101 lõike 1 rikkumine seisneda mitte üksnes üksikus teos, vaid ka mitmes teos või koguni vältavas tegevuses, isegi kui nende tegude või vältava tegevuse üks või enam elementi võivad ka iseenesest ja iseseisvalt endast selle sätte rikkumist kujutada. Kui erinevad teod kuuluvad „tervikplaani“ nende identse eesmärgi tõttu, mis kahjustab konkurentsi ühisturu piires, siis on komisjonil õigus nende tegude eest vastutusele võtta rikkumises kui tervikus osalemise eest (6. detsembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon vs. Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, punkt 41, ja 26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Villeroy & Boch vs. komisjon, C-625/13 P, EU:C:2017:52, punkt 55).

125 Kohtupraktika kohaselt on asjakohased mitu kriteeriumi, millest lähtudes hinnata, kas tegemist on ühe rikkumisega: kas asjasse puutuvate tegude eesmärk on sama, kas asjasse puutuvad kaubad ja teenused on samad, kas osa võtnud ettevõtjad on samad ja kas toimepanemise viis on sama. Muud kriteeriumid, mida selle hindamise käigus võib arvesse võtta, on ettevõtjate nimel tegutsenud füüsiliste isikute samasus ja asjasse puutuvate tegude geograafilise ulatuse samasus (17. mai 2013. aasta kohtuotsus Trelleborg Industrie ja Trelleborg vs. komisjon, T-147/09 ja T-148/09, EU:T:2013:259, punkt 60).

126 Käesolevas asjas täideti „koduterritooriumi“ kokkulepet ja jaotati elektriikaablite projektid kartelli Euroopa konfiguratsiooni raames EMPs üheaegselt, need puudutasid veealuseid kõrgepinge elektriikaableid ja maa-aluseid kõrgepinge elektriikaableid ning nendega olid seotud samad Euroopa tootjad, ning mis puudutab kõnealust kokkulepet ja „eksporditerritooriumide“ kokkulepet, siis olid nendega seotud samad Lõuna-Korea ja Jaapani tootjad. Pealegi olid erinevalt hagejate väidetust ettevõtjate nimel osalevad füüsilised isikud samad kartelli eri osade puhul, välja arvatud Pirelli puhul. Ka taotleti erinevate meetmetega ühist eesmärki, see tähendab kõrgepinge elektriikaablite projektide maailmaturu jaotamise süsteemi loomine, välja arvatud Ühendriigid.

127 Hagejate argumendid ei sea seda järeldust kahtluse alla.

- 128 Mis puudutab nimelt kinnitust, mille kohaselt ei saa rikkumist kvalifitseerida üheks ja vältavaks rikkumiseks, kuna maa-alused kõrgepinge elektriikaablid ja veealused kõrgepinge elektriikaablid on eri tooted, mis vastavad eri vajadustele, ning lõppkokkuvõttes kuuluvad eri turgudele, siis esiteks tuleb märkida, et „koduterritooriumi“ kokkulepe ei teinud elektriikaablite eri liikidel vahet. Teiseks, erinevalt hagejate väidetust nähtub näidetest, mille komisjon esitas kartelli „Euroopa konfiguratsiooni“ (vaidlustatud otsuse põhjendused 333-338, 399 ja 400) ja „A/R kartellikonfiguratsiooni“ kontrollimehhanismide toimimise kohta (nimetatud otsuse põhjendus 106), et maa-aluste kõrgepinge elektriikaablite projektide ja veealuste kõrgepinge elektriikaablite projektide vahel võidi teha tasaarvestus, mistõttu ei olnud kartellis osalevate ettevõtjate vaatepunktist ilmselgelt selles osas vahet. Seda illustreerib e-kirjavahetus, mille sisu on mainitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 399 ja milles Prysmiani töötaja A. teatas Nexans France'i töötajale R., et ta keeldus Prysmianile veealuste kõrgepinge elektriikaablite projekti maismaa osa määramisest saadud kasu tasa arvestamast ühe teise projektiga, kuid nõustus kaaluma alltöövõtulepingu sõlmimist kooskõlas liidus projekti määramist reguleerivate põhimõtetega, tegemata vahet selle alusel, kas need projektid olid veealuste kõrgepinge elektriikaablite projektid või maa-aluste kõrgepinge elektriikaablite projektid.
- 129 See, et teatavatel kartellis osalenud ettevõtjatel nagu hagejad ei olnud võimet või soovi, et neile määrataks veealuste elektriikaablite projekte, on tähtsusetu.
- 130 Mis puudutab hagejate väidet, mille kohaselt olid A/R kohtumistel veealuste elektriikaablite projektid ja maa-aluste elektriikaablite projektid eri kohtumiste ese, siis piisab, kui märkida, et isegi kui mõnel neist kohtumistest käsitleti projekte olenevalt asjasse puutuvate elektriikaablite liigist eraldi, nagu ilmneb 11. septembri 2003. aasta ja 28. jaanuari 2004. aasta kohtumise kutsetest, räägib sellele väitele vastu asjaolu, et muudel juhtudel arutati veealuste elektriikaablite projekte ja maa-aluste elektriikaablite projekte samal kohtumisel. Nimelt esitas komisjon vastuseks Üldkohtu küsimusele vaidlustatud otsuse I lisa väljavõtte, mis hõlmab teatud hulka kohtumisi, mille puhul on kindel, et neil käsitleti nii maa-aluseid elektriikaableid kui ka veealuseid elektriikaableid ühishõupidamisel. Komisjon täpsustas, et see väljavõte ei sisaldanud mingit teavet kohtumiste kohta, mille käigus toimusid järjestikustel päevadel eraldi nõupidamised, või kohtumiste kohta, mille korraldusest nähtus selgelt, et maa-aluste elektriikaablite ja veealuste elektriikaablite projekte käsitleti eri nõupidamistel. Ta märkis siiski, et isegi seda liiki kohtumistel olid esiteks maa-aluseid elektriikaableid puudutavatel ja teiseks veealuseid elektriikaableid puudutavatel aruteludel ettevõtjate esindajad samad. Lisaks esitas ta tõendid, mida on mainitud kõnealuse lisa joonealustes märkustes ja millele ta tugineb, et väita, et veealuste kõrgepinge elektriikaablite projekte ja maa-aluste kõrgepinge elektriikaablite projekte arutati nende kohtumiste käigus toimunud ühishõupidamistel.
- 131 Kui Üldkohus palus hagejatel nende dokumentide suhtes kohtuistungil seisukoha võtta, piirdusid nad selle märkimisega, et kuna nad ei võtnud osa A/R kohtumistest, ei ole neil võimalik nende toimimist kommenteerida.
- 132 Ent komisjoni esitatud tõenditest ilmneb, et veealuste kõrgepinge elektriikaablite projekte ja maa-aluste kõrgepinge elektriikaablite projekte arutati ühistel nõupidamistel vähemalt 13 A/R kohtumisel, mis korraldati 22. veebruarist 2001 kuni 27. märtsini 2003. See on piisav, et kummutada hagejate argument, mille kohaselt olid veealuste elektriikaablite projektid ja maa-aluste elektriikaablite projektid nende kohtumiste eraldi nõupidamiste ese.
- 133 Mis puudutab hagejate argumenti, mille kohaselt arutati kartelli R-liikmete kohtumistel vee-aluste elektriikaablite projekte ja maa-aluste elektriikaablite projekte samuti eraldi, siis tuleb märkida, et nad ei esita selle põhjendamiseks ühtegi tõendit.
- 134 Sellega seoses nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 114, 249 ja 534, et komisjon asus seisukohale, et R kohtumised, millele eelnes päev varem korraldatud õhtusöök, millel osalesid kõik kohal viibivad liikmed, algas üldosaga, mille käigus osalejad arutasid üldist olukorda turul ja oma vastavates ettevõtjates. Samuti selles otsuses esitatud kirjelduse kohaselt teavitasid selle üldosa ajal Nexans

France ja Pirelli/Prysmian ka vähem tähtsaid Euroopa tootjaid nagu hagejad A/R kohtumiste raames aset leidnud sündmustest ja osavõtjad arutasid seejärel projekte EMPs ja „eksporditerritooriumidel“ ning märkisid, milline tootja nõudis mõne projekti puhul „eelistust“ või „osavõttu“ või sai selle. R kohtumiste toimumise sellisest kirjeldusest võib välja lugeda, et osalejad arutasid kõiki projekte, tegemata vahet maa-aluste elektriakaablite projektidel ja veealuste elektriakaablite projektidel. Siiski nähtub vastuväiteteatisele hagejate esitatud vastusest, et 18. ja 19. novembri 2003. aasta R kohtumisel peeti maa-aluste elektriakaablite projektide ja veealuste elektriakaablite projektide eraldi koosolekud. Selle küsimuse selgitamiseks paluti komisjonil menetlust korraldava meetme raames Üldkohtule täpsustada, mil määral võimaldasid haldusmenetluses kogutud tõendid asuda tal seisukohale, et maa-aluste ja veealuste elektriakaablite projekte arutati R kohtumistel koos. Vastuseks sellele nõudele esitas komisjon 27. märtsil 2003 Tokyos (Jaapan) toimunud A/R kohtumise, 23. aprilli 2003. aasta ja 12. mai 2005. aasta R kohtumiste protokollid ning väljavõtte J-Power Systemsi vastusest komisjoni teabenõudele.

- 135 Kui Üldkohus palus hagejatel nende dokumentide suhtes kohtuistungil seisukoha võtta, väitsid nad, viitamata konkreetselt mõnele eespool punktis 134 viidatud R kohtumisele, et need kohtumised toimusid tõesti samal päeval, kuid need olid jaotatud kaheks nõupidamiseks. Nende sõnul toimus niisiis esimene nõupidamine, mis oli pühendatud veealustele elektriakaablitele, hommikul ja teine nõupidamine, mis puudutas maa-aluseid elektriakaableid, pärastlõunal. Nad täpsustasid ka, et mõnikord ei toimunud need kaks nõupidamist mitte samal päeval, vaid kahel järjestikusel päeval. Veel väitsid nad, et osa nendel eri nõupidamistel osalejatest olid tingimata erinevad, kuna äriühingud – nagu nad ise –, keda huvitasid ainult maa-alused elektriakaablid, ei osalenud kordagi veealuste elektriakaablite koosolekul. Nende sõnul ei olnud nende teada nende kohtumiste protokollid, kus viidataks ühisele koosolekule.
- 136 Tuleb märkida kõigepealt, et 23. aprilli 2003. aasta R kohtumise protokollist nähtub siiski, et sellel kohtumisel osalejaid, seahulgas Brugg Kabeli esindajaid teavitati 27. märtsi 2003. aasta A/R kohtumise aruteludest. Viimati nimetatud kohtumise protokollist aga nähtub, et sellel toimusid arutelud veealuste kõrgepinge elektriakaablite projektide teemal. Seejärel tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse I lisast nähtub, ilma et hagejad sellele vastu vaidleksid, et Brugg Kabel osales R kohtumisel, mis toimus 30. juunil ja 1. juulil 2004. Viimati nimetatud kohtumise protokollist aga ei nähtu, et sellel toimusid eraldi arutelud veealuste elektriakaablite ja maa-aluste elektriakaablite teemal, kuna arutatud projektide mainimisel ei tehta selle kohta mingit konkreetset viidet. Lisaks nähtub selle protokollid osast „Ongoing projects“, et sel puhul arutati „Italy Sardinia“ ja „Sarco“ projekte. On tõsi, et erinevalt komisjoni kinnitatust ei nähtu komisjoni teabenõudele J-Power Systemsi esitatud vastuse lõigust selgelt, et need projektid olid veealuste elektriakaablite projektid, kuna neid ei ole J-Power Systemsi tabelis sõnaselgelt mainitud. Siiski nähtub 30. juuni ja 1. juuli 2004. aasta R kohtumise protokollist, et „Sarco“ projekt tekitas raskusi Prantsuse ja Itaalia elektrivõrgu haldajate vahel, mis kinnitab komisjoni kinnitust, et see projekt viitas Sardiinia ja Korsika vahelisele ühendusele ning oli seega veealuste elektriakaablite projekt. Viimaseks nähtub 12. mai 2005. aasta R kohtumise protokollist, et sellel kohtumisel mainiti „Ireland 220 kV“ ja „GCC“ projekte. Neid projekte on aga sõnaselgelt mainitud kui veealuste kõrgepinge elektriakaablite projekte sellele teabenõudele J-Power Systemsi esitatud vastuse väljavõttes.
- 137 Lisaks on asjaolu, et R kohtumiste maa-alustele elektriakaablitele pühendatud nõupidamistel osalejad ei olnud täpselt samad nende kohtumiste veealustele kaablitele pühendatud nõupidamistel osalejatega, pelgalt selle tagajärg, et kartelli mõned liikmed ei tootnud veealuseid elektriakaableid ja neile võis seda liiki elektriakaablitele pühendatud nõupidamistel osalemine vähem huvi pakkuda. Kuid kartelli kõiki muid tunnuseid arvestades ei saa ainuüksi sellest asjaolust tuleneda, et kartelli tuleb vaadelda kahest eraldiseisvast kartellist koosneva kartellina, mis puudutavad vastavalt veealuseid elektriakaableid ja maa-aluseid elektriakaableid.

- 138 Järelikult ei teinud komisjon viga, kui ta leidis, et maa-aluste kõrgepinge elektriakaablite projekte ja veealuste kõrgepinge elektriakaablite projekte arutati R kohtumiste käigus samal ajal, isegi kui mõnikord korraldati eraldi nõupidamisi, nagu nende liikmete 18. ja 19. novembri 2003. aasta kohtumisel.
- 139 Mis puudutab hagejate argumenti, mille kohaselt koostati „A/R kartellikonfiguratsiooni“ raames veealuste elektriakaablite projektide ja maa-aluste elektriakaablite projektide kohta eraldi väärtustabelid, siis tuleb märkida, et nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 99, oli neil väärtustabelitel vormiliselt sama struktuur ja sama jaotus, nimelt „kvoot 60/40“. Kuigi seda ei ole otsuses sõnaselgelt täpsustatud, on tõenäoline, et vajadus koostada eraldi väärtustabeleid oli kantud soovist mitte kahjustada ettevõtjaid, kes ei tootnud ühte neist elektriakaablite liigist, nagu oleks olnud hagejate puhul, kui näiteks kartelli R-liikmetele määratud „kvoodi 60/40“ osa oleks koosnenud ainult veealuste elektriakaablite projektidest.
- 140 Mis puudutab hagejate argumenti, mille kohaselt oleks komisjon pidanud arvesse võtma seda, et kartelli erinevad osad ei täiendanud üksteist, siis piisab, kui meenutada, et vastavalt kohtupraktikale ei ole selleks, et kvalifitseerida eri teod üheks ja vältavaks rikkumiseks, vaja kontrollida, kas need on üksteist täiendavad, see tähendab, et igaüks neist on suunatud lahendama üht või mitut tavapärasest konkurentsist tulenevat tagajärge ning kas need aitavad vastastikuse toime kaudu kaasa kõikide konkurentsivastaste tagajärgede saavutamisele, mida nende tegude elluviijad on ühe eesmärgiga tervikplaani raames kavandanud. Ühe eesmärgi mõistet puudutav tingimus seevastu eeldab, et tuleb kontrollida, kas ei esine asjaolusid, mis iseloomustavad rikkumise osadeks olevaid tegusid, mis võivad osundada sellele, et tegevusel, mille on sisuliselt toime pannud teised osalevad ettevõtjad, ei ole sama konkurentsivastane eesmärk või mõju ja mis kuulu seetõttu ühte „tervikplaani“ oma identse eesmärgi poolest, mis moonutab konkurentsi siseturul (vt 26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Villeroy & Boch vs. komisjon, C-625/13 P, EU:C:2017:52, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika). Tuleb aga korrata, et nagu nähtub eespool punktis 126 tõdetust, on rikkumise ühe eesmärgi esinemise tingimus käesolevas asjas täidetud.
- 141 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb tõdeda, et komisjon ei teinud viga, kui ta asus seisukohale, et kartelli eri osad moodustasid ELTL artikli 101 ühe ja vältava rikkumise.

c) Hagejate rikkumises osalemise kestus

- 142 Hagejad vaidlevad vastu nii sellele, et komisjon kinnitas nende kartellis osalemise alguskuupäevaks 14. detsembri 2001, kui ka sellele, et osalemine oli katkematu.

1) Hagejate kartellis osalemise algus

- 143 Hagejad väidavad, et komisjon ei tõendanud, et 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumine oli mõni selline R kohtumistest, nagu on kirjeldatud vaidlustatud otsuses, või kohtumine, millel nad osalesid konkurentsioigusega vastuolus olevas tegevuses. Nende arvates ei võimalda komisjoni esitatud tõendid tõendada ka seda, et nad alustasid kartellis osalemist ajavahemikus 14. detsembrist 2001 kuni 3. juulini 2002.
- 144 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.
- 145 Sellega seoses tuleb analüüsida hagejate teesi, mille kohaselt ei ole komisjon tõendanud, et 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumine oli konkurentsivastane, enne kui vajaduse korral analüüsida küsimust, kas komisjoni kogutud tõendid olid piisavad, et tõendada, et hagejad alustasid kartellis osalemist enne 3. juulit 2002.

146 Toimikust nähtub, et komisjoni 31. märtsi 2010. aasta teabenõude 4. küsimus oli sõnastatud järgmiselt:

„Komisjonil on teavet, et tagapool punktis d nimetatud konkurentide vahel toimus rida kohtumisi ja suhtlus muude vahendite teel (faks, e-post, telefonivestlused jne). Täpsemalt, [...] et teie äriühingu järgmised esindajad osalesid sellistel kohtumistel/olid seotud sellise suhtlusega: [N., P. ja K.]

Arvestades tagapool punktis d loetletud kohtumisi või mis tahes muid sama laadi kohtumisi, mis võisid konkurentide vahel toimuda, palun esitada või märkida:

- kohtumise kuupäeva kinnitus;
- kes kohtumise algatas;
- kes kohtumise korraldas ja kutse saatis;
- kohtumise täpne toimumiskoht;
- kõikide kohtumisel osalejate nimi, ametikoht ja nende esindatava ettevõtja nimi;
- päevakorrapunktid;
- kes päevakorrapunktid kindlaks määras;
- kohtumise protokoll;
- kohtumisega hõlmatud täpne geograafiline ala.

Palun esitada kõigi teile kättesaadavate dokumentide ära kiri, olenemata sellest, kas dokument on koostatud käsitsi, masin kirjas, digitaalselt või mis tahes muus formaadis, kui see puudutab eespool punktis d või mis tahes muud sarnast kohtumist, mis konkurentide vahel võis toimuda.

Palun esitage teie äriühingu nende esindajate nimed ja ametikohad, kes osalesid eespool punktis d loetletud kohtumistel või mis tahes muul sarnasel kohtumisel, mis konkurentide vahel võis toimuda.)

147 Oma vastuses komisjoni 31. märtsi 2010. aasta teabenõudele kinnitasid hagejad, et 14. detsembril 2001 toimus Divonne-les-Bains'is kohtumine, millel osales N. Nad esitasid ka selle isiku krediitkaardi kviitungi, mis kandis sama kuupäeva, ning koopia tema märkmikust, milles oli ära toodud kohtumise kuupäev, koht ja osalised, see tähendab Nexans France ja Pirelli.

148 Oma vastuses komisjoni 31. märtsi 2010. aasta teabenõudele ei kinnitanud samas ükski teine vastuväiteteatise adressaat, et osales konkurentidega kohtumisel 14. detsembril 2001 Divonne-les-Bains'is.

149 Komisjon märkis vastuväiteteatise põhjenduses 292 aga, et üks R kohtumine korraldati Divonne-les-Bains'is 14. detsembril 2001 ja et sellel kohtumisel osalesid igal juhul Nexans France, keda esindas J., Sagem, keda esindas V., ning Brugg Kabel, keda esindas N. Komisjon täpsustas, et J-i ja V kohalolek nähtus e-kirjast, mille esimene teisele hiljem saatis ja milles viidati eelmisele kohtumisele, millel nad mõlemad olid osalenud. N-i kohalolek nähtus hagejate vastusest komisjoni 31. märtsi 2010. aasta teabenõudele.

150 Oma vastuses vastuväiteteatisele vaidlustasid hagejad 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise konkurentsivastasuse, väites, et see „ei olnud midagi enam kui Nexans [France'i] ja Prysmiani luhtunud katse veenda [Brugg Kabelit] osalema aruteludel teiste elektriikaablite tootjatega“ ja et „[Brugg Kabel] aga keeldus kokkulepetes osalemast ning vastuväiteteatise teised adressaadid lugesid ja kohtlesid teda endiselt paariana“.

151 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 197 märkis komisjon järgmist:

„Vastavalt 13. novembri 2001. aasta A/R kohtumisel kokkulepitule korraldati kuu aega hiljem, 14. detsembril 2001 R kohtumine [Divonne-les-Bains'is], Prantsusmaal. [J.] (Nexans) ja [N.] (Brugg [Kabel]) olid igal juhul selle kohtumise osalejate hulgas ning on äärmiselt tõenäoline, et kohal olid ka [V.] Sagemist ning Pirelli esindaja²⁶¹. Toimumiskohta, [Divonne-les-Bains'i] üht lossi, kasutati korduvalt ka mitme R kohtumise pidamiseks.“ [Siin ja edaspidi on vaidlustatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

152 Vaidlustatud otsuse põhjenduse 197 261. joonealuses märkuses täpsustas komisjon ka järgmist:

„[J-i ja V.] osalemine nähtub e-kirjast, mille [J.] saatis [V-le] 18. veebruaril 2002, viidates sõnaselgelt eelmisele kohtumisele [Divonne-les-Bains'is], millel mõlemad osalesid, vt ID 318/128, kontroll Nexans [France'is]. Brugg [Kabel] kinnitas [N-i] osalemist, vt ID 1492/4, Brugg [Kabeli] 7. mai 2010. aasta vastus [komisjoni] 31. märtsi 2010. aasta teabenõudele. [Brugg Kabeli] esitatud lisades on samuti mainitud Pirellit; ID 1492/20, Brugg [Kabeli] 7. mai 2010. aasta vastus [nimetatud teabenõudele].“

153 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 921 ja 922 märkis komisjon veel järgmist:

„921 [Brugg Kabel] liitus kartelliga 14. detsembril 2001. Sel päeval osales [N.] (Brugg) R kohtumisel [Divonne-les-Bains'is] (vt põhjendus 197). Kabelwerke Brugg AG Holding vastutab emattevõtjana [Brugg Kabeli] tegevuse eest samuti alates 14. detsembrist 2001. [Brugg Kabel] vaidleb vastu, et ta alustas kartellis osalemist sel kuupäeval, kuna 14. detsembri 2001. aasta kohtumine ei olnud konkurentsivastane ning [Brugg Kabel] keeldus sel kuupäeval koostööd tegemast.

922 Mitu märki viitavad sellele, et [Brugg Kabel] osales kartellikokkulepetes juba enne seda sündmust (põhjendused 161, 167 ja 186). Kuigi selle kohtumise eesmärk võis olla veenda [Brugg Kabelit] kartelliga liituma, ei vähenda see kuidagi selle konkurentsivastasust. Nexans ja Prysmian andsid 13. novembri 2001. aasta A/R kohtumisel teada, et nad korraldavad regulaarseid R kohtumisi, ning nad täitsid selle lubaduse 14. detsembri 2001. aasta kohtumise korraldamisega (põhjendus 188). Kartelli Euroopa liikmed jaotasid projektid EMPs ja „eksporditerritooriumid“ R kohtumistel (vt näiteks põhjendus 315). Miski ei tõenda, et [Brugg Kabel] teatas sellel kohtumisel, et ta ei osale kartellis. Vastupidi, on olemas tõendeid, mille kohaselt saavutasid Nexans [France] ja Prysmian oma eesmärgid, kuna 30. jaanuari 2002. aasta A/R kohtumisel teavitasid Nexans [France] ja Pirelli teisi osalejaid, et „[Brugg Kabel] ja Sagem [olid] kohtumisele kutsutud“ [„Brugg and Sagem [were] invited to the meeting“] ja „nad jätkavad“ [„will continue“] (põhjendus 206). 5. aprilli 2002. aasta kohtumise kohta nähtub märkmetest, et „[Brugg Kabeli], Sagemi, nkt'ga järkjärgult koostööhustik paraneb“ [„gradually growing cooperative atmosphere with Brugg, Sagem and nkt“] (põhjendus 212). Seejärel 2002. aasta aprillis kavatses Brugg [Kabel] korraldada ise ühe R kohtumise. See kohtumine jäeti ära, kuid [Brugg Kabel] korraldas ühe teise kohtumise 3. juulil 2002 (põhjendus 217). On väga ebatõenäoline, et [Brugg Kabel] oleks plaaninud korraldada 2002. aasta aprillis kartelli raames kohtumise, kuigi ta ei olnud veel selle liige.“

- 154 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 197 ja 921 ja 922 nähtub, et komisjon leidis, et on otseseid tõendeid N-i poolt esindatud hagejate osalemise kohta Divonne-les-Bains'is 14. detsembril 2001 korraldatud kohtumisel konkurentidega ning piisav kaudsete tõendite kogum kui mitte just Sagemi, siis vähemalt Nexans France'i ja Pirelli sellel kohtumise osalemise kohta ja selle kohta, et see kohtumine oli R kohtumine, see tähendab „Euroopa kartellikonfiguratsiooni“ liikmete kohtumine.
- 155 Esiteks, mis puudutab N-i poolt esindatud hagejate osalemist 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumisel, siis piisab, kui märkida, et sellele ei ole vastu vaieldud.
- 156 Teiseks, mis puudutab teiste Euroopa elektriablitte tootjate osalemist sellel kohtumisel, siis tuleb märkida, et nagu nähtub vaidlustatud otsusest, märkisid hagejad ise oma vastuses komisjoni 31. aasta 2001. aasta vastuväiteteatisele, et Nexans France'i ja Pirelli esindajad viibisid sellel kohtumisel kohal.
- 157 Veel tuleb märkida, et e-kirjas, mille J. saatis V-le 18. veebruaril 2002, viidatakse selgelt Divonne-les-Bains'is toimunud kohtumisele. Lisaks, asjaolu, et muud isikud peale J-i ja V. osalesid sellel kohtumisel, nähtub üsna selgelt järgmisest lõigust: „Tulenevalt meie [Divonne-les-Bains'i] kohtumisest, kuna varem kindlaksmääratud kuupäevad 6 ja 7/03 osutuvad mõnele meist võimatuks, teen ettepaneku pidada järgmine kohtumine lõpuks Pariisis 28. veebruari pärastlõunal (koht tehakse teile hiljem teatavaks).“
- 158 See, et Safran oma vastuses komisjoni 31. märtsi 2010. aasta teabenõudele ei kinnitanud Sagemi esindaja V. kohalolekut 2001. aasta lõpus Divonne-les-Bains'is peetud kohtumisel, ei oma selles suhtes erilist tähtsust, kuna nagu nähtub sellest vastusest, ei olnud Safranil võimalik seda teavet praktilistel põhjustel kummutada või kinnitada.
- 159 Nagu väidavad hagejad, ei sisalda J-i 18. veebruari 2002. aasta e-kiri siiski mingit teavet selle kohtumise kuupäeva kohta, millele ta viitab, hagejate osalemise kohta sellel kohtumisel või selle kohtumise eseme kohta, mistõttu võimaldab see üksnes tõendada, et J. ja V. osalesid mingil kindlaks tegemata ajahetkel, mis on e-kirja kuupäevast tingimata varasem, ühel Divonne-les-Bains'is toimunud kohtumisel koos teiste isikutega, kelle nimed on samuti kindlaks tegemata. Järelikult ei võimalda ainuüksi see e-kiri tõendada V. esindatud Sagemi kohalolekut 14. detsembril 2001 Divonne-les-Bains'i kohtumisel.
- 160 Eespool punktides 156-159 hinnatud tõendid on piisavad, et tuvastada, et hagejate esindaja N. ning Nexans France'i ja Pirelli esindajad osalesid 14. detsembril 2001 Divonne-les-Bains'i kohtumisel. Samas ei võimalda need tõendid kindlalt tõendada, et Sagemi esindaja, see tähendab V. sellel kohtumisel osales.
- 161 Kolmandaks tuleb seoses 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise laadiga märkida esiteks, et selles linnas toimusid regulaarselt kartelli R liikmete kohtumised, kus pärast seda, kui Nexans France'i ja Pirelli, hiljem Prysmiani esindajad olid teisi Euroopa tootjaid teavitanud eelmisel A/R kohtumisel toimunud aruteludest, jaotasid osalejad omavahel Euroopa „koduterritooriumil“ teostatavad projektid ja „eksporditerritooriumidel“ teostatavad projektid, mis olid määratud kartelli R liikmetele (vaidlustatud otsuse põhjendus 315 ja I lisa). Seda, et tavapäraselt korraldati selliseid kohtumisi selles linnas, näitab asjaolu, et mõni nendel kohtumistel osaleja rääkis mõnikord isegi vajadusest „divonnida“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 364).
- 162 Teiseks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses komisjoni esitatud tõendid kinnitavad, et esimene kartelli R kohtumine toimus tõepoolest Divonne-les-Bains'is 14. detsembril 2001.
- 163 Näiteks nähtub J-Power Systemsi ühe töötaja märkmetest vaidlustatud otsuse põhjenduses 188 mainitud 13. novembri 2001. aasta A/R kohtumisel toimunud arutelude kohta, et Nexans France ja Pirelli märkisid sel puhul, et kartelli R-liikmete arutelud toimuvad tulevikus korra kuus.

164 J-Power Systemsi ühe töötaja märkmetes vaidlustatud otsuse põhjenduses 206 mainitud 30. jaanuari 2002. aasta kohtumisel toimunud arutelude kohta on osas pealkirjaga „Korraldus – R pool“ aga märgitud järgmist:

„Brugg Kabel ja Sagem koosolekule kutsutud. Jätkavad tulevikus. ABB ei ole kunagi tahtnud liituda. nkt osalemine võib olla vajalik, kuna ta on eksporditurgudel aktiivsem.“

165 Hagejate sõnul toovad J-Power Systemsi töötaja märkmed 30. jaanuari 2002. aasta A/R kohtumisel toimunud arutelude kohta esile vaid asjaolu, et teised kartelliliikmed jätkasid 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumisel edutuid katseid veenda neid osalema kartellikohtumistel ja -aruteludes. Nad väidavad, et kui nad oleksid sel kohtumisel pärast aastaid kestnud korduvat keeldumist nõustunud aruteludes osalema, oleks see olulise uudisena 30. jaanuari 2002. aasta kohtumisel kindlasti ära märgitud. Nad rõhutavad näiteks, et pärast 3. juuli 2002. aasta R kohtumist, kus nad osalesid, kirjutas J. 4. septembri 2002. aasta e-kirjas, mis oli adresseeritud [J-Power Systemsi] töötajale O. 6. ja 7. septembri 2002. aasta A/R kohtumise tarbeks, et käis „nüüd regulaarne suhtlus [Brugg Kabeliga]“.

166 Hagejad väidavad veel, et sama tõenäoline on see, et 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise ese oli jätkata Pariisis (Prantsusmaa) 21. novembril 2001. aasta kohtumisel alustatud läbirääkimisi Nexans France'iga alltöövõtulepingu teemal Abu Dhabis (Araabia Ühendemiraadid) teostatava projekti üle.

167 Siiski tuleb asuda samale seisukohale nagu komisjoni, et J-Power Systemsi töötaja märkmed 30. jaanuari 2002. aasta A/R kohtumisel toimunud arutelude kohta tõendavad vastupidi seda, et 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumine, millel N-i vahendusel osalemist hagejad mõnavad, oli kartelli R-liikmete kohtumine.

168 Nimelt viitab lõik, mis on võetud J-Power Systemsi töötaja märkmetest arutelude kohta, mis toimusid 30. jaanuari 2002. aasta A/R kohtumisel, ja mida on tsiteeritud eespool punktis 164, viitab Euroopa elektri kaablite tootjate osalemisele „Euroopa kartellikonfiguratsiooni“ kohtumisel, mitte keeldumisele võtta kohtumisel osalemise kutse vastu. Brugg Kabeli ja Sagemi puhul nähtub see väljendi [„kohtumisele kutsutud“] kasutamisest ning sellest, et viimaste sellekohase keeldumise kohta ei ole mingit märget. Samuti nähtub see märkest ABB pikaajalise keeldumise kohta osaleda mitmepoolses suhtluses lausest „ABB ei ole kunagi tahtnud liituda“, mis näitab, miks ta R kohtumisel ei osalenud, ning lausest, mille kohaselt „nkt cables'i osalemine võib olla vajalik, kuna ta on eksporditurgudel aktiivsem“. Seega saab sellest lõigust tuletada, et Brugg Kabel ja Sagem osalesid R kohtumisel ja et nad jätkavad nendel osalemist.

169 Seda tõlgendust ei sea hagejate erinevad argumendid kahtluse alla.

170 Kõigepealt, erinevalt hagejate väidetust ei sisalda e-kiri, mille Nexans France'i töötaja J. saatis 4. septembril 2002 J-Power Systemsi töötajale O, erilist teadet Brugg Kabeli kohta. J. viitab selles pelgalt sellele, kui tähtis on tagada Exsymi kartellis osalemine kartelli A-liikmete poolel, kuna nüüd suheldakse nkt cables Sagemi ning Brugg Kabeliga: „Meil käib nüüd regulaarne suhtlus nkt cables'i, S[agemi], Brugg Kabeliga, kui Exsym ei osale, ei ole sellel mõtet“.

171 Edasi, on ebatõenäoline, et ettevõtja nõustub osalema kohtumisel konkurentidega, mille ese on see, et viimased üritavad teda veenda konkurentsivastase tegevuse läbiviimisel osalema, kui ta igal juhul kavatses sellise ettepaneku tagasi lükata. Kui hagejad ei kavatsenud konkurentsivastasest kohtumisest osa võtta, oleks nad lihtsalt võinud sellel osalemisest keelduda.

172 Viimaks, hagejate esitatud alternatiivne selgitus, mille kohaselt võis 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumine sama hästi olla kohtumine, mis puudutas alltöövõtulepingut Nexans France'iga Abu Dhabis teostatava projekti kohta ja mis oli eelneva, Pariisis 21. novembril 2001 toimunud kohtumise ese, ei sobi hästi kokku hagejate väitega, mille kohaselt oli 14. detsembri 2001. aasta

Divonne-les-Bains'i kohtumine üksnes Nexans France'i ja Pirelli luhtunud katse veenda neid kartellis osalema. Pealegi muudab selle teesi vähe usutavaks see, et esiteks nähtub N-i märkmikust, mille hagejad esitasid vastuseks komisjoni ühele teabenõudele, et ta pidi 14. detsembril 2001 Divonne-les-Bains'is kokku saama mitte ainult Nexans France'iga, vaid ka Pirelliga. On raske aga ette kujutada, miks oleks Pirelli pidanud osalema kohtumisel, mis puudutas ainult alltöövõtulepingu sõlmimist hagejate ja Nexans France'i vahel. Teiseks olgu märgitud, et hagejad ei esita 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise eseme kohta ühtegi tõendit, samas kui nad esitasid selliseid tõendeid 21. novembri 2001. aasta Pariisi kohtumise kohta.

- 173 Viimati öelduga seoses tuleb märkida, et kuigi hagejad võivad – nagu nad väidavad – välja pakkuda komisjoni kasutatud asjaolude tõlgendusest erineva tõlgenduse, et seada kahtluse alla komisjoni järeldused 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise laadi kohta, tuleb Üldkohtul hinnata selle usutavust, arvestades muu hulgas tõendeid, mille hagejad on esitanud või esitamata jätnud. Ent nagu märkis komisjon, nähtub repliigi lisades toodud hagejate esitatud tõenditest, et 21. novembril 2001 Pariisis toimunud kohtumist ettevalmistava teabevahetuse käigus mainiti selgelt selle kohtumise teemat. Nimelt on e-kirjas, mille Nexans France'i töötaja C. saatis Brugg Kabeli töötajale N., muu hulgas märgitud järgmist: „käsitletavat teemat: alltöövõtuleping Bruggiga projekti B osa kohta“.
- 174 Kui – nagu väidavad hagejad – 14. detsembri 2001. aasta Divonne-les-Bains'i kohtumise ese oleks olnud ka kõnealuse alltöövõtulepingu sõlmimine, on tõenäoline, et selle kohtumise teema oleks selle korraldamise ettevalmistavas infovahetuses ära toodud. Hagejad ei ole aga selliseid dokumente esitanud. Veel tuleb märkida, et sama päeva e-kiri, mille N. saatis C-le, sisaldab jaotises „Tegevuskava“ märget „lepingu läbirääkimine ja allkirjastamine“, mis muudab sellekohaste tõendite puudumisel hüpoteesi, et sellel kohtumisel läbirääkimised jätkusid, vähe usutavaks.
- 175 Eespool punktides 145-174 esitatud kaalutlusi arvestades tuleb asuda seisukohale, et komisjon tõendas õiguslikult piisavalt, et hagejad, keda esindas N., osalesid 14. detsembril 2001 Divonne-les-Bains'is kartelli R-liikmete kohtumisel, mistõttu võis komisjon õigustatult määrata selle kuupäeva hagejate kartellis osalemise alguskuupäevaks.

2) Hagejate rikkumises osalemise katkematus

- 176 Hagejad väidavad, et komisjon möönis vaidlustatud otsuse põhjendustes korduvalt, et neile etteheidetav tegevus kujutab endast ühtseid ja korduvaid rikkumisi, mis eeldab selle tegevuse katkemist. Järelikult esineb vastuolu vaidlustatud otsuse resolutsiooni artikli 1 - milles omistatakse hagejatele vastutus osalemise eest ühes ja vältavas rikkumises - ja seda toetavate põhjenduste vahel.
- 177 Veel väidavad hagejad, et kuna kartell läbis 2005. aastal kriisiperioodi, ei olnud nad kohustatud sellest avalikult distantseeruma, et näidata, et nad katkestasid oma osalemise, nagu see 12. maist 2005, mis on ühe nende töötaja P. lahkumise kuupäev, kuni 8. detsembrini 2005 oli. Nende sõnul oli see katkestus ajendatud nende uue juhtkonna soovist järgida Šveitsi uut konkurentsivastaste kokkulepete keelu regulatsiooni. Nad leiavad, et see nähtub N-i ja kartelli R-liikmete koordinaatori J-i vahelisest kirjavahetusest ning ka kirjavahetusest viimase ja mitme kartelliosalise vahel, kes kaebasid konkurentsi üle, mida nad neile eri projektidega seoses pakkusid.
- 178 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.
- 179 Esiteks, mis puudutab väidetavat vastuolu vaidlustatud otsuse põhjenduste ja resolutsiooni vahel hagejatele süüks pandud rikkumise korduva või vältava laadi küsimuses, siis tuleb märkida, et komisjon kasutas vaidlustatud otsuses rikkumise kirjeldamisel saksakeelset väljendeid „einzig und

fortgesetzt“ ja „einheitliche und fortdauernde“. Ent erinevalt hagejate väidetust ei tulene sellest, et komisjon asus seisukohale, et nende rikkumises osalemises esines mis tahes katkestus, kuna nendel kahel väljendil on semantiliselt sarnane sisu ja need väljendavad sama rikkumise katkematut jätkumist.

180 Lisaks on vaidlustatud otsuse põhjenduses 620 on täpsustatud, et „tõendite kohaselt taotlesid osalejad kartelli ühist eesmärki katkematult 18. veebruarist 1999 kuni 29. jaanuarini 2009“. Veel nähtub vaidlustatud otsuse tabelist 8 „Kestusest tulenevad kordajad“, mis on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 1012, et komisjon ei täheldanud katkestust hagejate rikkumises osalemise alguse ehk 14. detsembri 2001 ja osalemise lõppemise ehk 16. novembri 2006 vahel.

181 Seega ei saa asuda seisukohale, et vaidlustatud otsuse põhjenduste ja resolutsiooni vahel on vastuolu ühe ja vältava rikkumisega seoses.

182 Teiseks, mis puudutab hagejate kartellis osalemise väidetavat katkestust 12. maist 2005 kuni 8. detsembrini 2005, siis tuleb kohe märkida, et erinevalt hagejate väidetust ei keeldunud komisjon vaidlustatud otsuses asumast seisukohale, et nad katkestasid oma osalemist rikkumises aastal 2005, selle alusel, et nad ei distantseerunud avalikult kartellist, vaid tõendite alusel, mis kinnitavad osalemise jätkumist.

183 Hagejad toovad esile N-i ja J-i kirjavahetuse teatavad lõigud, et tõendada, et nende vaatepunktist nad peatasid kartellis osalemise.

184 Hagejad tsiteerivad näiteks N-i 10. mai 2005. aasta e-kirja, milles ta teatas, et ta keeldus osalemast 11. ja 12. mai 2005. aasta R kohtumisel, viidates P. lahkumisele ettevõtjast 2005. aasta mai lõpus ning muudatusele juhtkonnas.

185 Hagejad tsiteerivad ka J-i 26. oktoobri 2005. aasta e-kirja, milles viimane kurdab N-ile agressiivse konkurentsi üle, mida nad viljelesid, märkides järgmist:

„Meil on mulje, et te muutute eespool nimetatud projektiga seoses üsna agressiivseks. Meie arvates tuleb see projekt jätta meie sõbrale [R. C.] ja usume, et ei ole mõistlik näidata oma agressiivsust seda liiki projekti puhul nende koduriigis“.

186 Hagejate sõnul on nende osalemise katkestamist sõnaselgelt kinnitatud 9. detsembri 2005. aasta e-kirjas, mille N-ile saatis J. ja milles viimane kirjutab „Sellest ajast saadik on [P.] läinud ja te ei käi enam „seminaridel“. Nad rõhutavad, et samas e-kirjas palus J. N-ilt veel teavet selle kohta, kas ta osaleb taas kohtumistel, ja palus talt kinnitust nii: „Kas olete ametlikult seminaridel tagasi? Me tõesti loodame, et saate kinnitada, et olete“.

187 Siiski tuleb märkida, et N-i 10. mai 2005. aasta e-kiri oli sõnastatud järgmiselt:

„Arvestades praegusi pingeid seoses Al Aweeri juhtumi arenguga ning praegust muutust [Brugg Kabeli] juhatuses/[P.] lahkub enne 2005. mai lõppu/teatame kahetsusega, et sellel seminaril [Brugg Kabel] ei osale.

Loodame, et AWEER areneb nii nagu varem arutatud, muutes hilisema osalemise jätkusuutlikuks. [...]“

188 Sellest tuleneb, et esiteks otsus mitte osaleda 11. ja 12. mai 2005. aasta R kohtumisel oli ajendatud P. lahkumisest ja Brugg Kabeli juhtkonna vahetusest, aga ka „Al Aweeri“ projekti arenguga seotud pingetest, ning teiseks puudutas see otsus ainult seda kohtumist. Lisaks, nagu nähtub ka N-i 10. mai 2005. aasta e-kirjast, ei välistanud ta hilisematel kohtumistel osalemist, tingimusel et seda projekti arendatakse varem toimunud arutelude kohaselt. Sellest järeldub, et erinevalt hagejate väidetust ei saa seda e-kirja pidada teateks nende kartellis osalemise peatamise kohta.

189 Samuti tuleb märkida, et 14. juuni 2005. aasta e-kirjas, mille J. sai N-ilt, kirjutab viimane Kuveidi hankega seoses järgmist:

„Täheldasime [Nexans France’ist N-i] puudumist pakkumiseelselt kohtumiselt.

Ei kavatse siiski [pakkumust esitada], kuid kontrollime, kas see on „poliitiliselt vastuvõetav“

[Pakkumuse esitamise korral] küsime juhiseid.

Teie märkus kaabliavarii kohta arvesse võetud ja oleme nõus [...]“

190 Olgu märgitud, et märkus kaabliavarii kohta on viide J-i varasemale, 14. juuni 2005. aasta e-kirjale, milles ta märkis: „Palun arvestage, et teid võidakse kutsuda parandama samas riigis hiljuti toimunud juhuslikku kaabliavariid. Palun andke sel juhul teada (me saame juhiseid, see aitab kontakte taastada)“.

191 J-i ja N-i vahel 14. juunil 2005 vahetatud e-kirjadest nähtub, et sel kuupäeval suhtlesid hagejad endiselt kartelli R-liikmete koordinaatoriga J., et kartelli ellu viia.

192 See ilmneb ka 21. oktoobri 2005. aasta e-kirjast, mille J sai N-ilt ja milles viimane kirjutab muu hulgas järgmist:

„Pärast meie koostöövalmidust MEW/60 lõpetamisel: 18-09-2005 92 km jaoks XPLE 132 kv, mis võimaldab TEC-I kindlustada see esimene XLPE [Kuveidis], ei saa me päris hästi aru nende käitumisest seoses [...]“

Kinnitades meie koostööd seoses MEW/60-ga, mainisin teile seda projekti ning loodan, et see sõnum saadeti edasi TEC-le. [Brugg Kabel] on väga huvitatud ning teda takistab tegelikult ainult TEC tegevus, kes ei ole veel eelkvalifitseeritud. Hinnatase on nüüd allpool [...] 100. [...].

Märgin veel kord, et [Brugg Kabel] nõuab ikka ja jälle seda koostööd, samas kui paljudel on „Alzheimer“).

193 Hagejate rikkumises osalemist 2005. aastal kinnitavad veel kaks e-kirja, mille J. saatis N-ile 2005. aasta detsembris ja 2006. aasta jaanuaris.

194 Näiteks 12. detsembri 2005. aasta e-kirjas kirjutas N. järgmist:

„[Brugg Kabeli] uus (noor) juhtkond kardab, kuna meil on Šveitsis uus konkurentsiseadus ning saame nõukogult juhiseid sellest kinni pidada. Te teate, et sellele vaatamata tegutsesin ma 2005. aastal nagu poleks midagi olnud (nt [Kuveit])“

Me ei lasknud taset alla!

Kõik „seminaril“ osalejad võivad tagasi mõelda väga ilusale aastale 2005.

... ja kõik on suurepärasel positsioonil. [...]“

195 Samuti 24. jaanuari 2006. aasta e-kirjas Kuveidis teostatava projekti kohta kirjutab N. J-ile järgmist:

„Täheldan jällegi meie väga erinevat arusaama olukorrast. Isegi kui teil on äärmiselt palju tellimusi, tahate te pidevalt juurde. Mul on raske määratleda ellujäämispoliitikat, mis teile sobiks! Pikka aega ikkagi uskusin naiivselt sellesse [...] seega töötasin aastaid suurtega kooskõlastamise heaks [...]“

[...] 2005. aastal oli palju tehinguid (me jätsime peaaegu kõik teile)

nt

'A' MEW 101 (see teeb suuresti tasa 082-e)

'K' MEW/60 92km XLPE 132 kV

'[Pirelli]' ME/EW/66-2005/06

'A' MEW/52/2006-06

Mainin ainult pisikest koostööd, mida ma sinu kaudu palusin „A-lt“ Kataris: mind saadetakse kuu peale, väites, et enam ei saa midagi teha jne. jne. Samal ajal [Nexans]+ABB saavad GTC/22/04 102 km 132kV 1x2000mm² [...]“

196 N. täpsustab veel oma 24. jaanuari 2006. aasta e-kirjas hagejate poolt seoses MEW 082-ga toime pandud kartellikokkuleppe rikkumise kohta, et „see toimus hinnaalanduseta!“.

197 Kartelli R-liikmete koordinaatori J-i ja N-i kirjavahetuse lugemisest nähtub, et kuigi hagejad ei osalenud uue juhtkonna väljendatud kartuste tõttu enam kohtumistel, ei peatanud nad omalt poolt kartellis osalemist ja osalesid isegi aktiivselt selle õnnestumise nimel.

198 Vastupidi hagejate väidetule nähtub ka J-i ja mitme kartelliliikme vahelistest e-kirjadest, et viimaste arvates osalesid hagejad nendes isegi 2005. aasta teisel poolaastal.

199 On tõsi, et e-kirjad, mille sisu hagejad hagiavalduses tsiteerisid, annavad tunnistust sellest, et teatavaid kartelliliikmeid ärritas ilmselgelt see, kuidas nad kartelli elluviimisel käitusid.

200 Näiteks 14. septembri 2005. aasta e-kirjas, mille J. sai Prysmiani töötajalt R. C., kirjutas viimane järgmist: „Palun tagage, et [Brugg Kabel] ei tekita probleemi“.

201 J-i ja R. C. rahulolematus Brugg Kabeli käitumise suhtes nähtub ka 26. oktoobri 2005. aasta e-kirjast, mille J. saatis N-ile ja mille sisu on ära toodud eespool punktis 185.

202 28. oktoobri 2005. aasta e-kirjas, mille J. sai R. C-lt, väljendas viimane end Brugg Kabeli käitumise küsimuses järgmiselt:

„Mind teavitati äsja, et Brugg Kabel teeb suuremaid jõupingutusi ja ta on järjest agressiivsem. Teadmiseks sulle, et kui miski viltu läheb, jahime Brugg Kabeli iga projekti (kõikjal), et olla kindlad, et nad kaotavad lepinguid või igal juhul palju raha lepingute saamiseks. [...] Sa ju tead, et see mulle üldse ei meeldi, aga nüüd aitab. Mul on kiusatus asi „isiklikuks ajada“.

203 Samuti hagejate suhtumise teemal J-le saadetud 9. novembri 2005. aasta e-kirjas teatas R. C., et hagejad võitlevad projekti „E-Plus“ nimel, nii: „[Brugg Kabel] ilmselt kinnitas oma huvi võidelda ([K.] kinnitas seda)“.

204 Hiljem kinnitas R. C. muide J-le 3. jaanuari 2006. aasta e-kirjas, et ta kaotas „E-plus“ projekti hagejatele.

205 R. C. rahulolematus hagejate käitumise suhtes nähtub ka 16. novembri 2005. aasta e-kirjast, milles ta kirjutas J-le järgmist:

„[...] Teie kallid sõbrad [Brugg Kabelist] on siin väga agressiivsed ühel teisel 380 kV turul [...]. Kas teie ükskõikne suhtumine kõigisse neisse agressioonidesse tähendab, et te olete sellest territooriumist loobumas ja et sellepärast te ei hooligi [Brugg Kabeli] ülbusest?“.

- 206 Tuleb aga tõdeda, et nagu nähtub R. C. 16. novembri 2005. aasta e-kirjast, oli ta seisukohal, et hagejad olid endiselt kartelli reeglitega seotud, kuna ta teatas just nimelt nende reeglite väidetavast rikkumisest nende poolt. Nimelt, kui see ei oleks nii olnud, ei oleks R. C-l olnud mingit põhjust kurta kartelli R-liikmete koordinaatorile J. hagejate käitumise üle.
- 207 Veel tuleb märkida, et nagu märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 346, siis selle tulemusel, et hagejad väidetavalt rikkusid kartelli reegleid 2005. aasta teises pooles, ei pidanud kartelli teised liikmed neid *outsider*'iteks. Neile ei kohaldatud seega kooskõlastatud meetmeid, mis nähti ette Divonne-les-Bains'is 15. märtsil 2005 toimunud kohtumisel, millel nad osalesid.
- 208 Lisaks, vaidlustatud otsuse põhjenduses 353 mainitud loetelust kartellis osalevate ettevõtjate kohta, mille koostas 24. juunil 2005 J., nähtub, et hagejaid on alati nimetatud kartelli keskmiste liikmete (*medium ones*) hulgas. Selles ei ole lahkumise kohta midagi öeldud.
- 209 Samuti, nagu komisjon õigesti märkis, nähtub vaidlustatud otsuse põhjenduses 358 mainitud 26. augusti 2005. aasta e-kirjast, mille J. saatis Exsymi töötajale I. ja Prysmiani töötajale R. C., et hagejaid peeti sel kuupäeval veel kartelli liikmeteks. Selles räägitakse vajadusest tagada kartellis teatavate liikmete hoidmine järgmises sõnastuses:
- „Kui te ütlete, et [Taihan ja LS Cable] on „A-st“ väljas, kuigi [40 % määr] ei kehti enam ja seda tuleb viimaste aastate tulemust arvestades vähendada 20-le. Tulemus kilomeetrites on [C. jaoks Pirellist] selgelt negatiivne. Seega [Taihan ja LS Cable] on kas „A-st“ väljas ja mõlemad järgmised [õlikaablite projektid] peavad olukorra tasakaalustamiseks minema [C-le Pirellist], nagu te juba olete nõustunud, või [nad] [on] [„A-s“] sees ja kohaldada tuleb rotatsiooni. Mõistame, et teil on raskusi [Taihani ja LS Cable'i] kontrollimisega, nagu meil on [ABB] ja [Brugg Kabeli] ja [Sagemi] või [nkt cables] kontrollimisega, kuid see ei tähenda, et need tuleb [kartellist] välja jätta. See on pelgalt asjaolu, millega tuleb kohaneda (nagu [...] või Filipiinide või [...] puhul). Kordame, et see on meie üldistes huvides hoida [...], kuna EDC projekti andmine [Taihanile] või [LS Cable'ile] aitaks meid kõiki“.
- 210 Olgu meenutatud, et vastavalt kohtupraktikale on aga just see asjaolu, kuidas kartellikokkuleppe teised pooled asjaomase ettevõtja tahet mõistavad, määrav, et hinnata, kas viimati nimetatu soovis end õigusvastase kokkuleppega mitteseotuks lugeda (19. märtsi 2009. aasta kohtuotsus Archer Daniels Midland vs. komisjon, C-510/06 P, EU:C:2009:166, punkt 120).
- 211 Seda järeldust ei sea kahtluse alla 9. detsembri 2005. aasta e-kiri, mille N. sai J-lt ja milles viimane kirjutas, et: „sellest ajast saadik on [P.] läinud ja te ei käi enam „seminaridel““ ja küsis N-ilt, kas ta osaleb taas ametlikult kohtumistel „kas olete ametlikult seminaridel tagasi? Me tõesti loodame, et saate kinnitada, et olete. Nimelt, nagu on märgitud eespool punktides 183-210, jätkasid hagejad sel perioodil selgelt kartellis osalemist vaatamata N-i puudumisele kartelli R kohtumistelt.
- 212 Samuti tuleb tagasi lükata argument, mille hagejad üritavad tuletada R. C. ja J-i 9. jaanuari 2006. aasta e-kirjavahetusest, millest nähtuvat, et hagejad ei reageerinud Nexans France'i kontakteerumiskatsetele, kuna hagejad ise mõõnsid, et sel kuupäeval jätkasid nad kartellis osalemist.
- 213 Järelikult tuleb tõdeda, et komisjon ei teinud viga, kui ta oma kogutud tõendite alusel leidis, et hagejad osalesid kartellis katkematult 14. detsembrist 2001 kuni 16. novembrini 2006.

d) Hagejate kavatsus panustada kartelli kõikidesse eesmärkidesse ja nende teadlikkus teatavatest rikkumistest

- 214 Hagejad väidavad, et komisjon ei ole piisavalt tõendanud, et nad kavatsesid oma tegevusega panustada kartelli kõikide ühiste eesmärkide saavutamisse. Nende sõnul ei ole seda tõendatud veealuste elektrikaablite projektide jagamise, „koduturgude“ jaotamise ja suuremahuliste hangete jaotamise puhul. Nende sõnul ei sisalda vaidlustatud otsus ka täpseid tõendeid, millest nähtuks, et neile olid teada teiste kartelliliikmete rikkumised seoses veealuste elektrikaablite turgude jagamisega.
- 215 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.
- 216 Sellega seoses tuleb meenutada, et ettevõtja, kes võttis osa ühest mitmeosalisest rikkumisest oma käitumisega, mis vastab konkurentsivastase eesmärgiga kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse mõistele ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses ning mille eesmärk oli aidata kaasa rikkumise toimepanemisele tervikuna, võib olla ühtlasi vastutav sama rikkumise raames teiste ettevõtjate poolt toime pandud tegude eest kogu selle aja jooksul, mil ta sellest rikkumisest osa võttis. See on nii juhul, kui on tõendatud, et kõnealune ettevõtja nõustus oma käitumisega panustama kõigi osavõtjate ühistesse eesmärkidesse ja et ta oli teadlik teiste ettevõtjate poolt samadel eesmärkidel kavandatavast või ellu viidud õigusvastasest tegevusest või et ta võis seda mõistlikult ette näha ja oli valmis seda riski võtma (vt 26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Villeroy & Boch vs. komisjon, C-625/13 P, EU:C:2017:52, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 217 Seega võib ettevõtja olla otse osalenud kõigis konkurentsivastastes tegudes, mis moodustavad ühe ja vältava rikkumise ning millisel juhul on komisjonil õigus talle süüks panna rikkumise moodustav kogu tegevus ja järelikult rikkumine kui tervik. On ka võimalik, et ettevõtja osales otse ainult osas ühe ja vältava rikkumise moodustavatest konkurentsivastastest tegevustest, kuid ta oli teadlik kogu muust teiste ettevõtjate poolt samadel eesmärkidel kavandatavast või ellu viidud õigusvastasest tegevusest või et ta võis seda mõistlikult ette näha ja oli valmis seda riski võtma. Sel juhul on komisjonil õigus ettevõtjale süüks panna rikkumise moodustav kogu konkurentsivastane tegevus ja järelikult rikkumine kui tervik (vt 26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Villeroy & Boch vs. komisjon, C-625/13 P, EU:C:2017:52, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 218 Käesolevas asjas tuleb esiteks, mis puudutab seda, et hagejad ei soovinud panustada kartelli kõikidesse ühistesse eesmärkidesse, meenutada, et nagu on tõdetud eespool punktis 126, oli kartelliliikmete võetud meetmetel ühine eesmärk, see tähendab kõrgepinge elektrikaablite projektide maailmaturu jaotamise süsteemi loomine, välja avatud Ühendriigid. Samuti tuleb meenutada, et nagu märgitud eespool punktis 128, puudutas see kõrgepinge elektrikaablite projektide turu jagamise süsteem projekte, milleks oli vaja nii veealuseid kui ka maa-aluseid elektrikaableid.
- 219 Ent erinevalt hagejate väidetust ei tõenda asjaolu, et nad ei osalenud veealuste elektrikaablite projektide jaotamises, et nad ei kavatsenud oma tegevusega panustada eespool punktis 218 viidatud kartelli ühisesse eesmärki, kuna nagu nad ise tunnistasid, oli mitteosalemine tingitud nende võimetusest selliseid elektrikaableid toota, mitte selgelt väljendatud soovist mitte võtta selliste projektide jagamisest osa. Lisaks, nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 324, milles komisjon viitab sellele, et hagejad küsisid eelistust seoses projektiga, mis puudutas maa-aluste elektrikaablite paigaldamist madalas vees, vaatamata sellele, et nad ei olnud võimelised tootma päris veealuseid elektrikaableid, oli hagejatel soov tehnilise teostatavuse piirides osaleda nende projektide jagamisel, milleks oli põhimõtteliselt vaja paigaldada veealuseid elektrikaableid.
- 220 Samuti ei ole veenvad hagejate argumendid, mille kohaselt tõendas see, et nad ei osalenud suuremahuliste projektide jaotamisel, et nad ei kavandanud oma tegevusega panustada kartelli ühisesse eesmärki. Nimelt kõigepealt nähtub vaidlustatud otsusest, et kartelli mehhanismid, olgu need siis teavitamiskohustused, jaotusreeglid või kompensatsioonimehhanismid, ei teinud vahet asjaomaste projektide mahu alusel (suurprojektist ilmajäämist võidi kompenseerida mitme väiksema projekti

andmisega ja vastupidi). Edasi tuleb märkida, et see, et hagejad väidetavalt ei osalenud suuremahuliste projektide jaotamisel, oli tingitud – nagu nad ise üksikasjalikult selgitavad – sellest, et nad ei ole suutelised vastama selliste projektide puhul klientide vajadustele. Viimaseks nähtub e-kirjast, mille J. saatis I-le, et hagejad ei kõhkleks tegemast pakkumusi mahukatele projektidele, kasutades vajaduse korral alltöövõtjaid, et korvata oma võimega seotud probleeme.

- 221 Samuti tuleb tagasi lükata hagejate argument, mille kohaselt ei kavatsenud nad „koduturgude jaotusest“ kinni pidada. Nimelt tuleb märkida, et nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 108, täheldas komisjon, et elektriikaablite projektide jagamise kohta kartelli R-liikmete vahel oli tõendeid, et neist mõnele oli määratud „koduturg“ (näiteks Itaalia Nexans France'ile ja Prysmianile, Madalmaad Prysmian'ile), kus neil oli prioriteet. Hagejad väidavad, et nagu ilmneb mitmest tõendist, keeldusid nad korduvalt kinni pidamast koduturgude jaotusest, esitades pakkumusi territooriumidel, mida peeti kartelli teiste osaliste koduturuks. Tuleb aga tõdeda, et sealjuures piirduvad hagejad selle märkimisega, et nad ei pidanud alati kinni ühest kartelli R-liikmete vahel projektide jaotuse reeglist, mis iseenesest ei tõenda, et nad ei kavatsenud panustada kartelli ühisesse eesmärki. Veel tuleb märkida, et nagu ka hagejad möönavad, ei tekitanud neile probleeme „koduturgude jaotus“ iseenesest, vaid see, et kuna kartelli teised liikmed ei määranud neile sellist territooriumi, ei saanud nad sellest konkreetselt kasu saada.
- 222 Teiseks, mis puudutab seda, et nad ei olnud teadlikud veealuste elektriikaablitega seotud rikkumistest, siis tuleb märkida, et nagu mainitud eespool punktis 134, algasid R kohtumised, millel N. osales, üldosaga, mille käigus Nexans France'i ja Pirelli esindajad teavitasid teisi selle kartelli R-liikmeid eelmisel A/R kohtumisel toimunud aruteludest. Ent nagu on tõdetud eespool punktides 130-132, puudutasid A/R kohtumised maa- ja veealuste elektriikaablite projektide jaotamist „eksporditerritooriumidel“ ühelt poolt kartelli R-liikmete vahel ja teiselt poolt kartelli A- ja K-liikmete vahel. Järelikult oli hagejatele tingimata teada tõsiasi, et veealuste elektriikaablite projekte jaotati kartelli A- ja R-liikmete vahel. Mis puudutab hagejate teadmist veealuste elektriikaablite jagamisest kartelli R-liikmete vahel, siis tuleb märkida, et kui eeldada, et nagu 18. ja 19. novembri 2003. aasta R kohtumisedki toimusid veealuste elektriikaablite ja maa-aluste elektriikaablite arutelud alati eraldi ja et Brugg Kabeli esindajad ei osalenud kunagi R koosolekutel, mille käigus toimusid maa-aluste elektriikaablite ja veealuste elektriikaablite ühisarutelud – mille seavad tugevalt kahtluse alla tõendid, mille komisjon esitas vastuseks Üldkohtu määratud menetlust korraldavale meetmele (vt eespool punktid 134-138) –, siis piisab asjaolust, et hagejad olid kõnealuste liikmete kohtumiste ettevalmistavaid dokumente arvestades teadlikud, et arutelud toimuvad veealuste elektriikaablite teemal, tõendamaks, et nad olid teadlikud sellest jaotuses või oleks pidanud seda aimama. Lisaks nähtub e-kirjast, mille J. saatis N-ile 23. jaanuaril 2006 ja mis on ära toodud vaidlustatud otsuse põhjendustes 377 ja 378 ning mis puudutas jaotamist „eksporditerritooriumidel“, et hagejad teadsid, et kokkulepetes oli ette nähtud veealuste elektriikaablite projektide koordineerimine. Sellest e-kirjast nähtub nimelt järgmine: „A on usalduse kaotanud ja keeldub projektis [Kuveit] jätkamast (ja lükkab seega selle jaotuse tagasi), kui [C. Pirellist] ja sina ei kohustu tulevastest seda riiki puudutavatest kokkulepetest kinni pidama. [C. Pirellist] kinnitas, et nad peavad tulevikus kinni ning nad andsid oma teguviisi kohta usutava selgituse (mis on seotud ühe veealuse projektiga)“.
- 223 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb asuda seisukohale, et komisjon ei teinud viga, kui ta leidis, et hagejad kavatsesid oma käitumisega panustada rikkumise kui terviku toimepanemisse ja olid teadlikud kartelli teiste liikmete rikkumistest eespool punktides 216 ja 217 viidatud kohtupraktika tähenduses.

e) Selle tõendatus, et hagejad olid teadlikud erinevate elektriikaablite projektide kokkulepetest

- 224 Hagejad väidavad, et komisjon oleks pidanud tõendama, et nad olid teadlikud iga projekti puudutavast kokkulepest või et nad võisid neid vähemalt koduturgude või veealuste elektriikaablite projektide puhul ette näha.

225 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

226 Sellega seoses tuleb märkida nagu komisjon, et teavitamise ja kvootidest kinnipidamise kohustuste üldine korraldus puudutas kõiki kartelliga hõlmatud projekte, ning tõendamisnõue puudutas just nimelt plaani üldist mõõdet. Kuna kartelli R-liikmed pidid väljendama ise aktiivselt huvi konkreetsete projektide vastu, kui nad tahtsid, et neid nende jaotamisel arvesse võetaks, siis on loogiline, et sellist väiksemat tootjat nagu hagejad ei ole iga projekti puhul otseselt mainitud. See ei muuda siiski kuidagi asjaolu, et nad osalesid üldiselt kokkulepitud meetmetes ja et nagu komisjon tõendas, olid nad teadlikud üldisest toimimisviisist.

f) Vaidlustatud otsuse põhjendus kõnealuste elektriikaablite projektide samasuse kohta

227 Hagejad heidavad komisjonile ette, et ta ei täpsustanud vaidlustatud otsuses projekte, mille suhtes tuli sõlmida kokkulepe, vaid piirdus sellega, et ta kasutas lühendeid või üldnimetusi ning esitles sama projekti mitme eraldiseisva projektina väikeste erinevuste tõttu nimetustes.

228 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

229 Sellega seoses tuleb märkida, et nagu nähtub näiteks vaidlustatud otsuse põhjendustest 234 ja 372, mis sisaldavad kartelli liikmete vahelise suhtluse väljavõtteid, et nad viitasid süstemaatiliselt kõnealuste elektriikaablite projektidele lühendite või koodi abil ilmselgelt varjamise eesmärgil. Neil asjaoludel ei saa põhjendamiskohustus, mis komisjonil lasub ELTL artikli 296 alusel, viia selleni, et nõutakse, et ta teeks täpselt kindlaks iga projekti, mida kartelliliikmed on oma suhtluses maininud.

230 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb hagi kolmas väide ja hagi neljas väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

4. Viies väide, et rikutud on ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53

231 Hagejad väidavad, et ühe ja vältava rikkumise kontseptsiooni kasutamine käesolevas asjas rikub ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53.

232 Selle väite põhjendamisel piirduvad hagejad viitega argumentidele, mille nad juba esitasid kolmanda ja neljanda väite raames, et tõendada, et rikkumine ei kujuta endast ühte ja vältavat rikkumist. Täpsemalt viitavad nad argumentidele, mis puudutavad nende kartellis osalemise algust alates 14. detsembrist 2001, selle osalemise katkematust, veealuste elektriikaablite kokkulepetest teadmist või nendest teadma pidamist, nende osalemist koduturgude kokkulepetes ja nende osalemist suuremahulistest projektides. Kuna need argumentid on kolmanda ja neljanda väite analüüsi raames põhjendamatusena tõttu juba tagasi lükatud, siis tuleb eraldi argumentide puudumisel viies väide alusetuna tagasi lükata.

233 Arvestades seda, et teine, kolmas, neljas ja viies väide lükati tagasi, tuleb asuda seisukohale, et komisjon pani viga tegemata hagejatele süüks ELTL artikli 101 lõike 1 ühes ja vältavas rikkumises osalemise 14. detsembrist 2001 kuni 16. novembrini 2006.

5. Kuues väide, et hagejatele määratud trahvi arvutamisel on rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikeid 2 ja 3, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja ne bis in idem'i põhimõtteid ning põhjendamiskohustust, tehtud mitu hindamisviga ja kuritarvitatud võimu

234 Kuues väide koosneb viiest osast. Esimeses väiteosas heidavad hagejad komisjonile ette, et ta tegi vea ja rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, valides müügiväärtuse võrdlusaastaks 2004. aasta, mis ei kajasta nende majanduslikku võimsust ja nende panust kartellis. Teises väiteosas heidavad nad komisjonile ette põhjendamiskohustuse ja *ne bis in idem*'i põhimõtte rikkumist ning ilmset hindamisviga

rikkumise raskusega seoses. Kolmandas väiteosas heidavad nad komisjonile ette, et ta määras rikkumise kestusest tulenevaks koefitsiendiks 4,91. Neljandas väiteosas väidavad nad, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses „trahvi hoiatava osa“ kindlaksmääramisega. Viimasel väiteosas heidavad nad komisjonile ette, et ta tegi vea kergendavate asjaolude hindamisel ja rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet ja proportsionaalsuse põhimõtet.

a) Trahvi põhisumma arvutamisel müügiväärtuse võrdlusaastaks 2004. aasta valimine

235 Hagejad väidavad, et valides nende kartellis osalemise viimase täisaasta asemel võrdlusaastaks 2004. aasta, kaldus komisjon ilma mõjuva põhjuseta kõrvale 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktis 13 kehtestatud reeglist. Selle valiku tulemusel koheldi hagejaid diskrimineerivalt äärmiselt suure elektriikaablite projektidega seotud müügi tõttu, mis nad 2004. aastal teostasid. Hagejate arvates oleks komisjon selle diskrimineeriva kohtlemise vältimiseks pidanud võrdlusaastaks valima nende viimase rikkumises osalemise täisaasta ehk 2005. aasta või kasutama aastate 2003-2005 keskmist väärtust.

236 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

237 Sellega seoses tuleb meenutada, et 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktis 18 on seoses trahvi arvutamisega ülemaailmse kartelli korral ette nähtud:

„Kui rikkumine hõlmab laiemat territooriumi kui [EMP] (näiteks ülemaailmsete kartellide korral), ei pruugi ettevõtjate asjaomaste kaupade või teenuste müüginumbrid EMPs kajastada adekvaatselt iga ettevõtja osakaalu rikkumises. See võib ette tulla eeskätt ülemaailmsete turu jagamise kokkulepete korral.

Sellises olukorras võib komisjon selleks, et üheaegselt oleks näha nii rikkumises osalevate ettevõtjate poolt EMPs teostatud asjaomaste müükide summa ja iga ettevõtja osakaal rikkumises, välja arvutada rikkumise raames asjaomasel territooriumil (laiem kui EMP) müüdud kaupade või osutatud teenuste koguväärtuse, teha kindlaks iga rikkumises osaleva ettevõtja müügiosa ning kohaldada nimetatud müügiosa samade ettevõtjate poolt EMPs teostatud müükide summa suhtes. Tulemust arvestatakse müügiväärtusena trahvi põhisumma kindlaksmääramisel.“

238 Samuti tuleb taas viidata väljakujunenud kohtupraktikale, millest tuleneb, et niivõrd, kui on vaja tugineda sama rikkumisega seotud ettevõtjate käibele, et kindlaks määrata trahvide omavahelised proportsioonid, tuleb arvesse võetavat ajavahemikku piiritleda nii, et saadud käibed oleksid võimalikult sarnased (vt 30. septembri 2009. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt vs. komisjon, T-175/05, ei avaldata, EU:T:2009:369, punkt 142 ja seal viidatud kohtupraktika).

239 Veel tuleb meenutada, et trahvi arvutamisel kasutatud müügiväärtuse kindlaksmääramiseks arvesse võetava ajavahemiku kohta on 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktis 13 ette nähtud järgmist:

„Trahvi põhisumma kindlaksmääramisel võetakse aluseks nende kaupade või teenuste väärtus, millega on rikkumine otseselt või kaudselt EMP asjaomasel territooriumil seotud. Üldiselt vaatleb komisjon ettevõtja müüki viimasel rikkumises osalemise täisaastal.“

240 Tuleb siiski märkida, et 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktis 13 sisalduva väljendi „üldiselt vaatleb [komisjon] ettevõtja müüki viimasel rikkumises osalemise täisaastal“ kasutamine ei välista komisjoni võimalust kasutada muud võrdlusperioodi, tingimusel et vastavalt eespool punktis 238 viidatud kohtupraktikale võimaldab see saada võimalikult võrreldavad arvanded.

- 241 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud otsusest, et hagejatele määratud trahvi põhisumma arvutamisel kasutas komisjon 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktis 18 ette nähtud meetodit (otsuse põhjendused 966 ja 968-994). Otsusest nähtub samuti, et selle meetodi kohaldamisel ei võtnud ta aluseks rikkumises osalemise viimase täisaasta müüki, vaid 2004. aasta müügiandmeid (otsuse põhjendused 966 ja 968-994).
- 242 Komisjon põhjendas oma valikut esiteks sellega, et elektriakaablite müük EMPs alates 2006. aastast suurenes tunduvalt, mistõttu rikkumises osalemise viimase täisaasta valimine ei oleks rikkumisperioodi puhul piisavalt tüüpiline ettevõtjate puhul, kes lõpetasid rikkumises osalemise pärast 2006. aastat. Tema sõnul võimaldas kõikide ettevõtjate poolt 2004. aasta müügi aluseks võtmine saada täpsema hinnangu rikkumise majandusliku tähtsuse kohta kogu selle kestuse ajal ning rikkumises osalenud ettevõtjate kaalu kohta. Teiseks leidis ta, et 2004. aasta valimine võimaldab vältida diskrimineerivat kohtlemist nende ettevõtjate vahel, kes lõpetasid oma (otsese) osalemise varem, ja nende vahel, kes osalemist jätkasid. Ta rõhutas vaidlustatud otsuses ka seda, et 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punkt 13 võimaldab tal sellises olukorras mitte tugineda rikkumises osalemise viimase täisaasta müügiandmetele (vaidlustatud otsuse põhjendus 965). Ta lisis, et suuniste punkti 18 kohaldamisel tuleb eelistada sellise võrdlusaasta valimist, mille jooksul kõik osalejad rikkumises osalesid, et kajastada adekvaatselt iga ettevõtja osakaalu rikkumises (selle otsuse põhjendus 966).
- 243 Mis puudutab hagejate argumenti, mille kohaselt on ühise võrdlusaasta valimine vältimatult meelevaldne, kuna see mõjutab kartelliliikmeid erinevalt olenevalt selle aasta jooksul saadud käibest, siis tuleb meenutada, et kohtupraktika kohaselt võimaldab ühise võrdlusaasta kasutamine kõigi samas rikkumises osalenud ettevõtjate puhul põhimõtteliselt karistused kindlaks määrata ühetaoliselt, järgides võrdse kohtlemise põhimõtet, ja hinnata toime pandud rikkumise ulatust majandusliku tegelikkuse põhjal, nagu see kõnealusel perioodil esines (vt selle kohta 2. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus *Aristrain vs. komisjon*, C-196/99 P, EU:C:2003:529, punkt 129, ja 16. novembri 2011. aasta kohtuotsus *ASPLA vs. komisjon*, T-76/06, ei avaldata, EU:T:2011:672, punkt 112).
- 244 Veel olgu meenutatud, et vastavalt kohtupraktikale saab konkreetne ettevõtja nõuda, et komisjon võtaks tema suhtes aluseks erineva ajavahemiku kui see, millest komisjon üldiselt lähtub, üksnes tingimusel, et ta tõendab, et tema käive viimati nimetatud ajavahemikul ei näita tema juhtumi eripära arvestades tema tegelikku suurust ja majanduslikku suutlikkust ega tema toime pandud rikkumise ulatust (14. mai 1998. aasta kohtuotsus *Fiskeby Board vs. komisjon*, T-319/94, EU:T:1998:95, punkt 42).
- 245 Käesolevas asjas väidavad hagejad, et nad said 2004. aastal elektriakaablite valdkonnas erakordset käivet tänu „BASF-i“ projekti lõpuleviimisele 4 700 000 Šveitsi frangi (CHF) suuruses summas ja „Espagne 9“ projekti lõpuleviimises 3 200 000 CHF suuruses summas, mis ei ole nende rikkumises osalemise ajal tüüpiline käive. Kuid selle väite tõendamiseks ei esita nad ühtegi tõendit, mistõttu Üldkohtul ei ole võimalik hinnata peale nende 2004. aasta käibe tegelikkusele ja koosseisule selle käibe muutuse ulatust võrreldes 2003 ja 2005 aasta käibega. Brugg Kabeli 2005. aasta aastaaruandest nähtub pealegi, et vaatamata sellele, et aasta algus oli keeruline, saavutas müük sel aastal eelneva aastaga võrreldava taseme tänu arvukatele tellimustele kõrgepinge elektriakaablite valdkonnas aasta teisel poolel.
- 246 Neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et hagejad ei ole tõendanud, et komisjon tegi vea trahvi põhisumma arvutamisel arvesse võetava müügi kindlakstegemisel kasutatava võrdlusaasta kinnitamisel. Seega tuleb kuuenda väite esimene osa põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

b) Rikkumise raskusastme hindamine

- 247 Hagejad heidavad komisjonile ette põhjendamiskohustuse rikkumist ja hindamisviga seoses ühe ja vältava rikkumise raskusest tuleneva 19% osakaaluga müügiväärtusest.

1) Põhjendamiskohustuse väidetav rikkumine rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu kindlaksmääramisel

- 248 Hagejad väidavad, et komisjon põhjendas vaidlustatud otsust vastuoluliselt, täpsustades esiteks vaidlustatud otsuse põhjenduses 998, et rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu kindlakstegemisel võttis ta arvesse vaid ühte ja vältavat rikkumist, mille raskus oli tema hinnangul 15%, samas kui teiseks otsuse põhjenduses 999 suurendas ta valikuliselt nende ettevõtjate osakaalu müügiväärtusest 2%, kes väidetavalt osalesid „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“, mille raames jaotati täiendavalt ära elektrikaablite projektid pärast seda, kui need olid juba jaotatud „A/R kartellikonfiguratsiooni“ raames. Selliselt toimides läheb komisjon vastuollu postulaadiga, mille ta ise püstitas ja mille kohaselt on viimati nimetatud konfiguratsiooni ja „Euroopa kartellikonfiguratsiooni“ jaotusmehhanismid ühe ja vältava rikkumise lahutamatud osad. Hagejad leiavad, et neile kohaldatakse seega esimene 15% raskusprotsent nende osalemise tõttu ühes ja vältavas rikkumises, mis hõlmab kartelli mõlemat konfiguratsiooni, ning seejärel teist 2% raskusprotsenti uuesti nende osalemise tõttu „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“. Komisjoni järgitud loogika tulemusel rikutakse *ne bis in idem*’i põhimõtet.
- 249 Veel väidavad hagejad, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust, märkides vaidlustatud otsuse põhjendustes 1003 ja 1004, et raskusastme suurendamist põhjendas kartellis osalevate ettevõtjate turuosa kokku ning kartelli geograafiline ulatus, täpsustamata selle suurendamise summat ega koosseisu. Nad rõhutasid, et alles otsuse põhjenduses 1010 esitatud raskust puudutavate „järeluste“ alusel on võimalik kõnealune summa tuletamise teel arvutada.
- 250 Komisjon vaidleb vastu kõigile hagejate argumentidele.
- 251 Sellega seoses, mis puudutab esiteks raskusastme suurendamist kartellis osalenud ettevõtjate kogu turuosa ja kartelli geograafilise ulatuse tõttu, siis tuleb märkida, et suurendamise määr, see tähendab 2%, on täpsustatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 1010, nagu ka hagejad möönavad. Mis puudutab otsuses täpsustuse puudumist selle kohta, kuidas mõjutasid seda suurendamist vastavalt kaks tegurit, mis selle põhjuseks olid, see tähendab turuosa kokku ja kartelli geograafiline ulatus, siis selline täpsustus ei olnud käesolevas asjas vajalik, kuna põhjendus vastab selles küsimuses akti laadile ja sellest ilmneb selgelt ja ühemõtteliselt komisjoni põhjenduskäik, mis võimaldab hagejatel teada võetud meetme põhjusi ja Üldkohtul oma kontrolli teostada.
- 252 Teiseks, mis puudutab seda, et vaidlustatud otsuse põhjendus on väidetavalt vastuoluline rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu kindlaksmääramise osas, siis tuleb tõdeda, et see on tingitud vaidlustatud otsuse vales tõlgendusest.
- 253 Hagejad väidavad sisuliselt, et komisjon hindas esiteks ühes ja vältavas rikkumises osalenud ettevõtjate käitumist, määrates kindlaks rikkumise raskusest tuleneva osakaalu müügiväärtusest 15%-le, ja et seejärel hindas ta teisena sama käitumist, kui ta kohaldas täiendavat 2% määra ettevõtjatele, kes osalesid „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“ ning „A/R kartellikonfiguratsioonis“.
- 254 Tuleb aga täheldada, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 998 märkis komisjon, et ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 üks ja vältav rikkumine, milles vaidlustatud otsuse adressaadid osalesid, seisnes klientide ja turgude jagamises. Ta täpsustas, et selline rikkumine on juba oma olemuselt üks raskemaid konkurentsipiiranguid, kuna see kahjustab peamisi konkurentsitingimusi. Ta meenutas, et 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punkti 23 kohaselt karistatakse nende tegude eest põhimõtteliselt karmilt ning et raskusaste on üldjuhul astmestiku ülemises osas. Ta täpsustas, et tema hinnangul põhjendas see asjaolu tegude raskust arvestades 15% määra kohaldamist.
- 255 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 999 täpsustas komisjon seejärel, et lisaks „A/R kartellikonfiguratsiooni“ jaotusmehhanismidele jaotati mõni EMPd käsitlev projekt veel ära Euroopa tootjate vahel „Euroopa kartellikonfiguratsiooni“ raames ning et see tegevus, millega tegelesid ainult

Euroopa tootjad, võimendas veelgi kahjulikku mõju konkurentsile, mida juba avaldas turgude jagamise kokkulepe Euroopa, Jaapani ja Lõuna-Korea tootjate vahel. Ta märkis seejärel, et Euroopa kartellikonfiguratsiooni põhjustatud täiendav moonutus põhjendas rikkumise raskuse teguri suurendamist 2% võrra ettevõtjate puhul, kes osalesid kartelli selles osas.

- 256 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 998 ja 999 nähtub selgelt, et komisjon leidis, et minimaalne protsent müügist kõikide ettevõtjate puhul, kellele võis süüks panna ühe ja vältava rikkumise, oli 15%, olenemata nende kartellis osalemise tasemest, kuid et ettevõtjatele, kes osalesid „A/R kartellikonfiguratsioonis“ ning „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“, tuli kohaldada täiendavat 2% määra, kuna neist kahest konfiguratsioonist esimese konkurentsivastast mõju võimendas teise mõju.
- 257 Seega väidavad hagejad ekslikult, et vaidlustatud otsuse põhjendus rikkumise raskuse kohta on selles küsimuses vastuoluline. Samuti tuginevad hagejad edutult *ne bis in idem*'i põhimõtte rikkumisele, kuna vaidlustatud otsuse põhjendustes 998 ja 999 esitatud komisjoni põhjenduskäigu tulemusel ei karistata samade tegude eest kaks korda.

2) Väidetav viga, mis tuleneb sellest, et rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu kindlaksmääramisel ei võetud arvesse asjaolu, et hagejad ei tootnud rikkumisperioodil veealuseid elektrikaableid

- 258 Hagejad väidavad, et kohtupraktika kohaselt oli komisjon kohustatud võtma rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu kindlaksmääramisel arvesse asjaolu, et nad ei tootnud rikkumisperioodil veealuseid elektrikaableid. Nende arvates ei saanud komisjon sellest kohustusest lihtsalt vabaneda, väites, et seda asjaolu oli juba arvesse võetud trahvi arvutamisel seeläbi, et müügiväärtuse hulka ei hõlmatud veealuste elektrikaablite müüki. Nad kinnitavad, et sama kehtib ka asjaolu kohta, et nad ei kohaldanud koduturu reeglit ega osalenud suuremahuliste projektide jaotamises.
- 259 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.
- 260 Sellega seoses tuleb märkida, et komisjon selgitas vaidlustatud otsuse põhjenduses 1000, et sisuliselt ei olnud vaja arvesse võtta asjaolu, et hagejad ei tootnud rikkumisperioodil veealuseid elektrikaableid, kui nende suhtes määrati kindlaks rikkumise raskusest tulenev osakaal müügiväärtusest, kuna seda oli juba arvesse võetud nende müügiväärtuse kindlaksmääramisel.
- 261 Lisaks, nagu märgib õigesti komisjon, ei puutu käesolevas asjas asjasse kohtupraktika, millele hagejad selle hinnangu vaidlustamiseks viitasid.
- 262 Nimelt leidis Üldkohus kohtuasjas, mille kohta tehti 30. novembri 2011. aasta kohtuotsus Quinn Barlo jt vs. komisjon (T-208/06, EU:T:2011:701), et hageja ei olnud või ei pidanud olema teadlik teisi tooteid puudutavatest kokkulepetest. Kuid nagu on tõdetud eespool punktis 222, olid käesolevas asjas hagejad teadlikud veealuste elektrikaablite kokkulepete olemasolust.
- 263 Samuti kohtuasjas, milles tehti 16. septembri 2013. aasta kohtuotsus Zucchetti Rubinetteria vs. komisjon (T-396/10, EU:T:2013:446), puudutasid kokkulepped eri tooterühmasid ja eri tootjaid. Ka sel juhul ei olnud kõik osalenud ettevõtjad teadlikud kõigist kokkulepete liikidest ning hagejast ettevõtja osalemine piirdus koduturuga.
- 264 Kohtuasjades, milles tehti 30. novembri 2011. aasta kohtuotsus Quinn Barlo jt vs. komisjon (T-208/06, EU:T:2011:701) ja 16. septembri 2013. aasta kohtuotsus Zucchetti Rubinetteria vs. komisjon (T-396/10, EU:T:2013:446), ei olnud võimalik hagejatele omistada vastutust kartelli teiste liikmete tegevuse eest,

kuna nad ei olnud sellest teadlikud. Seevastu käesolevas asjas, nagu on nenditud eespool punktis 223, olid hagejad täielikult teadlikud kokkulepete ulatusest ning neid oli võimalik seega pidada vastutavaks kogu rikkumise eest.

265 Järelikult ei ole hagejad tõendanud, et komisjon tegi vea, jättes rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu kindlaksmääramisel nende suhtes, arvesse võtmata asjaolu, et nad ei tootnud rikkumisperioodil veealuseid elektriikaableid.

3) Võrdse kohtlemise põhimõtte väidetav rikkumine

266 Hagejad heidavad komisjonile ette, et ta leidis, et nende osalemine „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“ ja kartelli teises „jaotustasandis“ oli raskem ja seetõttu tuli nendele kohaldada rikkumise raskusest tulenevat osakaalu müügiväärtusest suurendada 2% võrra. Nende sõnul karistatakse neid selle tulemusel sama karmilt põhjusel, et neid väidetavalt teavitati kartelli „A/R konfiguratsiooni“ raames toimunud arutelude tulemustest kui ettevõtjaid, kes osalesid aktiivselt nendes konfiguratsioonides, kes kogu kartelli löid, seda koordineerisid ja teistele peale surusid ja kes ka kokkulepetest kõige rohkem kasu said.

267 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.

268 Sellega seoses olgu meenutatud, et komisjon peab iga kord, kui ta otsustab määrata konkurentsioiguse alusel trahve, järgima liidu õiguse üldpõhimõtteid, mille hulka kuulub võrdse kohtlemise põhimõte, nagu seda on tõlgendanud liidu kohtud. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab võrdse kohtlemise põhimõte ehk diskrimineerimiskeelu põhimõte, et sarnaseid olukordi ei käsitletak erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (vt 27. juuni 2012. aasta kohtuotsus Bolloré vs. komisjon, T-372/10, EU:T:2012:325, punkt 85 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 19. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Mitsubishi Electric vs. komisjon, T-409/12, EU:T:2016:17, punkt 108 ja seal viidatud kohtupraktika).

269 Käesolevas asjas põhjendas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 999 teatavate rikkumises osalevate ettevõtjate puhul rikkumise raskusest tuleneva osakaalu müügiväärtusest 2% võrra suurendamist asjaoluga, et nad osalesid „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“, mis võimendas kahju konkurentidele, mis oli juba tekitatud turgude jagamise kokkuleppega Euroopa, Jaapani ja Lõuna-Korea tootjate vahel. Järelikult oli selle suurendamise põhjendamiseks komisjoni arvesse võetud kriteerium seotud pelga osalemisega „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“, mitte sellega, kas kartellis osaleti suurema või väiksema intensiivsusega. Nagu on tõdetud eespool punktis 233, siis kuna komisjon pani hagejatele põhjendatult süüks osalemist ühes ja vältavas rikkumises, sealhulgas „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“, ei saa hagejad tulemuslikult väita, et neid on koheldud vähem soodsalt kui teisi Euroopa ettevõtjaid, kes osalesid samas konfiguratsioonis ja kellele kohaldati sama suurendamise määra.

270 Lisaks on oluline märkida, et kergendavate asjaolude hindamise staadiumis võeti arvesse erinevate vaidlustatud otsuse adressaatidest ettevõtjate rikkumises osalemise suuremat või väiksemat intensiivsust. Hagejad liigitati seega keskmise intensiivsusega osalejate rühma, samas kui ettevõtjad, kellel oli juhiroll „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“ ja selle kartelli „A/R konfiguratsioonis“, see tähendab Nexans France, Pirelli ja Prysmian, liigitati kartelli tuumikusse. Selle erineva liigitamise tulemusel vähendas komisjon hagejate trahvi 5% võrra, kuid jättis Nexans France'i, Pirelli ja Prysmiani trahvi vähendamata. Järelikult ei ole hagejad tõendanud, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, suurendades nende trahvi rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu samamoodi 2% võrra kui Nexans France'il, Pirellil ja Prysmianil.

271 Eelnevatest kaalutlustest lähtudes tuleb kuuenda väite teine osa põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

c) Hagejate rikkumises osalemise kestusest tulenevaks koefitsiendiks 4,91 kinnitamine

- 272 Hageja heidavad komisjonile ette, et ta kohaldas koefitsienti 4,91 seoses nende rikkumises osalemise kestusega, mis ei võta arvesse, et komisjon ei tõendanud, et nad alustasid rikkumises osalemist enne 3. juulit 2002, ja et nende rikkumises osalemine katkes, eriti 12. maist 2005 kuni 8. detsembrini 2005. Nende hinnangul oleks komisjon pidanud seetõttu kohaldama koefitsienti 3,79.
- 273 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.
- 274 Sellega seoses piisab, kui taas märkida, et nagu on nenditud eespool punktis 213, määras komisjon hagejate rikkumises osalemise alguskuupäevaks õigesti 14. detsembri 2001 ega teinud viga, leides, et nende osalemine jätkus kuni 16. novembrini 2006.
- 275 Seega tuleb kuuenda väite kolmas osa põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

d) Trahvi hoiatava osa suurus

- 276 Hagejad heidavad komisjonile ette, et ta ei esitanud vaidlustatud otsuse põhjenduses 1013 viidatud trahvi hoiatava osa kohta eraldi põhjendust ning piirdus viitega otsuse põhjendustele 998-1010, mis puudutavad põhisumma arvutamist. Nende arvates oleks komisjon pidanud 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktide 22 ja 25 alusel võtma arvesse nende objektiivset osalemist rikkumise kõikides osades või nende subjektiivset teadmist neist osadest või osadest neist. Trahvi hoiatav osa oleks seega pidanud kajastama asjaolu, et neid ei saanud pidada vastutavaks veealuste elektrikaablite, koduturgude ja suuremahuliste projektide kokkulepete eest.
- 277 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu.
- 278 Sellega seoses on oluline taas märkida, et 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktis 25 on sätestatud:
- „Olenemata ettevõtja osalemise kestusest rikkumises, lisab komisjon põhisummale summa, mis moodustab 15–25 % eespool toodud A osas kirjeldatud müügiväärtusest, eesmärgiga hoida ära ettevõtjate igasugust soovi osaleda hindade määramise, turu jagamise ja tootmise piiramise horisontaalkokkulepetes. Komisjon võib sellist lisasummat rakendada ka muude rikkumiste suhtes. Otsustamiseks, milline peaks olema konkreetse juhtumi puhul kasutatav osakaal müügiväärtusest, võtab komisjon arvesse teatava hulga tegureid, eeskätt neid, mida on nimetatud punktis 22.“
- 279 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punkt 22 näeb ette järgmist:
- „Otsustamiseks, kas konkreetse juhtumi puhul kasutatav osakaal müügiväärtusest peaks olema astmestiku kõrgemal või madalamal tasemel, võtab komisjon arvesse teatava hulga tegureid, nagu rikkumise laad, kõikide rikkumises osalevate ettevõtjate turuosa kokku, rikkumise geograafiline ulatus ja asjaolu, kas rikkumine ka toime pandi“.
- 280 Tuginedes vaidlustatud otsuse põhjenduses 1013 otseselt 2006. aasta trahvi arvutamise suuniste punktile 25, märkis komisjon, et selleks, et teha kindlaks kohaldatav konkreetne protsent, võetakse arvesse otsuse põhjendustes 998-1010 viidatud asjaolusid.
- 281 Tuleb aga märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendused 998-1002 käsitlevad rikkumise laadi, otsuse põhjendus 1003 rikkumises osalenud ettevõtjate turuosa kokku, otsuse põhjendus 1004 rikkumise geograafilist ulatust ning otsuse põhjendused 1005-1009 selle toimepanemist. Oluline on rõhutada, et

vaidlustatud otsuse põhjenduses 1008 täpsustas komisjon, et nagu nähtub selle otsuse punktist 4.3.3, olid kõik ettevõtjad teadlikud kõikidest kartelli muude liikmete kavandatavatest või rakendatavatest rikkumistest või oleksid võinud neid mõistlikult ette näha ja aktsepteerisid seda riski.

282 Lisaks, vaidlustatud otsuse põhjenduses 1014 täpsustas komisjon, et äriühingutele Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable, Furukawa Electric, Fujikura, SWCC Showa Holdings, Mitsubishi Cable Industries, LS Cable & System ja Taihan Electric Wire lisasummana kohaldatav protsent oli 17% ning äriühingutele Nexans France, Prysmian, ABB, Brugg Kabel, Safran, Silec Cable, nkt cables ja teistele ettevõtjatele, keda peeti nendest ühe või teisega „solidaarselt“ vastutavaks, oli 19%.

283 Seega, kuivõrd hagejad tuginevad oma argumentides sellele, et vaidlustatud otsust ei ole trahvi hoiatava osa küsimuses põhjendatud, siis tuleb nentida, et argumentidel puudub faktiline alus, sest hagejad on suutelised mõistma põhjusi, miks komisjon otsustas neile kohaldada trahvi hoiatavat osa, mis vastab 19%-le müügiväärtusest, ja Üldkohtul on võimalik kontrollida selles küsimuses vaidlustatud otsuse õiguspärasust.

284 Lisaks, kuivõrd hagejad heidavad komisjonile ette, et ta tegi vea, jättes trahvi hoiatava osa kindlaksmääramisel arvesse võtmata asjaolu, et neile ei saanud omistada vastutust veealuste elektrikaablite kokkulepete, koduturgude ja mahukate projektide eest, siis piisab sellele viitamisest, nagu on tõdetud eespool punktis 233, et komisjon pani viga tegemata hagejatele süüks ühes ja vältavas rikkumises osalemise.

285 Seega tuleb kuuenda väite neljas osa põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

e) Kergendavad asjaolud

286 Hagejad heidavad komisjonile esiteks ette, et ta tegi vea, kui liigitas nad kartellis keskmiste intensiivsusega osalejateks ning vähendas sellest tulenevalt nende trahvi 5%, samas kui nende passiivne roll kartellis, mida tõendasid nende korrarikkumised ja katsed neid distsiplineerida, põhjendasid nende liigitamist kartelli kõrvalisteks osalisteks ning sellest tulenevalt nende trahvi vähendamist 10%. Teiseks väidavad nad, et see olukord rikub võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtteid, kuna neil oli sarnane roll nkt cables'iga, kelle komisjon liigitas kartelli kõrvaliste osaliste hulka ja kelle trahvi vähendas komisjon seetõttu 10%. Kolmandaks väidavad nad, et komisjon tegi vea, kui jättis kergendavate asjaoludena arvesse võtmata seda, et ühe ja vältava rikkumise korral pannakse asjasse puutuvale ettevõtjale peale tema enda tegevuse süüks ka rikkumised, mida ta ei ole isiklikult toime pannud. Nende sõnul tuleb ühe ja vältava rikkumise korral rikkumisele kaasa aidanud asjaolusid arvesse võtta eriti trahvi põhisumma kohandamisel. Neljandaks väidavad nad, et nende trahvi oleks tulnud veel vähendada täiendavalt 1%, nagu Mitsubishi Cable Industriesil ja SWCC Showa Holdingsil, Exsymi, LS Cable & Systemi ja Taihan Electric Wire asutamisele eelneva perioodi eest, kuna nad ei olnud teadlikud rikkumise teatavatest aspektidest ning seega nendega seotud vastutusest, eriti mis puudutab veealuseid kaableid ja suuremahulisi projekte.

287 Komisjon vaidleb kõigile hagejate argumentidele vastu.

288 Sellega seoses esiteks, mis puudutab hagejate liigitamist kartellis keskmise intensiivsusega osalejateks, siis tuleb märkida, et hagejad üritavad asjatult väita, et neil oli kartellis passiivne roll.

289 Nimelt on oluline esile tõsta, et nagu ilmneb õigesti vaidlustatud otsuse põhjendusest 572, ei olnud hagejad küll seotud kartelli loomisega ja et nad ei osalenud ühelgi A/R kohtumisel, kuid nende töötajad osalesid vähemalt 17 konkurentsivastasel kohtumisel kartelli R-liikmetega 2001. aasta detsembrist kuni 2006. aasta novembrini.

- 290 Veel olgu märgitud, et eespool punktis 175 on juba tõdetud, et erinevalt hagejate väidetust olid komisjoni kogutud tõendid piisavad, et tõendada, et nad osalesid 14. detsembril 2001 Divonne-les-Bains'is esimesel kartelli R-liikmete kohtumisel.
- 291 Lisaks nähtub komisjoni kogutud tõenditest, et 2002. aasta aprillis üritasid hagejad korraldada R kohtumist.
- 292 Nimelt 9. aprilli 2002. aasta e-kirjas „Meeting in the area of BRUGG“ (kohtumine Bruggi piirkonnas) märkis N. järgmist:
- „Käesolevaga kinnitame, et [Brugg Kabel] on kutsutud järgmisele kohtumisele. Meil on broneering kohtumiseks ja lõunasöögiks lähedal asuvas privaatse kohas [...] neljapäeval 25. aprillil 2002
- Maks. 20 inimest [...]
- Palun andke mulle teada nende isikute nimed ja arv, kes saavad eelmisel päeval.
- Palun edastada kutse teistele osalejatele ning kinnitada uuesti kuupäev ja kohtumine [...]“
- 293 Tuleb aga märkida, et 9. aprillil 2002 saatis N. J-ile e-kirja, paludes tal edastada teave teistele kohtumisel osalejatele, selle asemel et seda ise teha. Samuti palub N. J-il talle kinnitada, mitu inimest saabub kohtumisele eelneval päeval. Ilmneb seega, et N. pöördub J-i kui kohtumise koordineerija poole. Ei ole aga vaidlustatud, et J. täitis just nimelt kartelli R-liikmete koordineerija rolli. Veel tuleb tõdeda, et hagejad ei vaidle oma menetlusdokumentides vastu komisjoni väidetele selle e-kirja sisu kohta.
- 294 Lisaks tunnistavad hagejad ise oma menetlusdokumentides, et nad hoolitsesid 3. juuni 2002. aasta kartelli R-liikmete kohtumise materiaalse korraldamise eest. On tõsi, nagu hagejad väidavad, et selliste kohtumiste materiaalne korraldamine ei ole iseenesest märk sellest, et neil oli kartelli koordinaatoriga sarnane roll. Vaidlust ei ole ka selles, et seda rolli, mis hõlmas näiteks kohtumistele kutsumist, päevakorraettepanekut või ettevalmistavate dokumentide saatmist, täitis käesolevas asjas J. Siiski tuleb märkida, et R kohtumise materiaalne korraldamine tähendab tingimata isiku poolt, kes selle eest hoolitseb, soovi kartelli toimimisse aktiivselt panustada.
- 295 Lisaks väidavad hagejad samuti asjatult, et nende passiivset rolli rikkumises tõendavad nende arvukad kartelli korra rikkumised.
- 296 Nimelt arvestades vaidlustatud otsuse põhjenduses 493 viidatud arvukaid vaidlustamata näiteid selle kohta, et hagejad kartelli ellu viisid, ei piisa asjaolust, et mõnel juhul ei järginud hagejad kartelli toimumisreegleid, keeldudes kinni pidamast koduturu reeglist Euroopa konfiguratsiooni raames või rikkudes eelnevalt kindlaks määratud järjestust seoses „eksporditerritooriumidel“ teostavate projektidega, et lükata ümber järeldus, et hagejad kokkuleppeid täitsid. Nagu komisjon õigesti märgib, peab see veelgi enam paika, kuna kartellidele on omane teatav ebastabiilsus, mistõttu on teatavate liikmete aeg-ajalt puudumine ja sellega kaasnevad surveabinõud „Euroopa kartellikonfiguratsioonis“ tüüpilised sellisele turu jagamisele. Neile omistatud rikkumisperioodil pidasid hagejad üldjuhul pidevalt kinni kokkulepitud korrast, mida N. kinnitas 24. jaanuari 2006. aasta e-kirjas, mille ta saatis J-le ja mida on tsiteeritud eespool punktides 195 ja 196. Seetõttu ei saa nende passiivset rolli tõendada hagejate viidatud tõenditega, mis puudutavad võimalikke meetmeid, mis võeti nende distsiplineerimiseks.
- 297 Seega tuleb tõdeda, et komisjon ei teinud viga, kui ta liigitas hagejad rikkumise keskmise intensiivsusega osalejate hulka.

- 298 Järelikult tuleb hagejate argument, mille kohaselt oli nad kartellis osalemise seisukohast nkt cables'iga samas olukorras, tulemusetuna tagasi lükata. Nimelt põhjendaks selline argument, kui see osutuks tõeseks, nkt cables'ile määratud trahvi suurendamist. Samas ei oma see asjaolu tähtsust hagejatele määratud trahvi vähendamise seisukohast kergendavate asjaolude alusel, kuna diskrimineerimiskeelu põhimõte ei anna alust õigusele kohaldada ebaseaduslikku kohtlemist mittediskrimineerivalt (vt selle kohta 11. septembri 2002. aasta kohtuotsus Pfizer Animal Health vs. nõukogu, T-13/99, EU:T:2002:209, punkt 479).
- 299 Teiseks, mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte väidetavat rikkumist seoses trahvi täiendava 1% vähendamisega, siis piisab, kui nentida, et hagejate kinnitus, mille kohaselt oleks nende trahvi tulnud sel alusel vähendada, kuna nad ei olnud teadlikud veeluste elektrikaablite kokkulepetest ja nad ei saanud võtta osa suuremahuliste projektide jagamisest, rajaneb vääral eeldusel, nagu on juba tõdetud eespool punktides 219, 220 ja 222.
- 300 Kolmandaks, mis puudutab argumenti selle kohta, et komisjon oleks pidanud kergendavate asjaolude hindamisel arvesse võtma rikkumise ühte ja vältavat laadi, siis tuleb märkida nagu komisjoni, et ühe ja vältava rikkumise mõiste ei nõua iseenesest trahvi vähendamist. Nagu on tõdetud eespool punktis 297, hindas komisjon tema valduses olevaid faktilisi asjaolusid arvestades õigesti hagejate panust kartelli elluviimisel, liigitades nad esiteks keskmisse kategooriasse. Teiseks, müügiväärtus toob esile hagejate majandusliku tähtsuse ja seda ka ainult nende toodetud elektrikaableid arvesse võttes. Kartelli teiste liikmete tegevuse arvessevõtmine ei saa põhjendada trahvi täiendavat vähendamist, kuna see on vastavuses liikmete kehtestatud kartelli korraldusega, mis põhineb tööjaotusel, mille üle pidevalt ja rangelt valvati.
- 301 Eeltoodust järeldub, et komisjon liigitas hagejad võrdse kohtlemise põhimõtet rikkumata ja hindamisviga tegemata kartelli keskmise intensiivsusega osalejate hulka, vähendas nende trahvi sellest tulenevalt 5%.
- 302 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb põhjendamatusse tõttu kuuenda väite viies osa ja sellest tulenevalt see väide tervikuna tagasi lükata.
- 303 Kuna hagejate esitatud argumentide analüüsimisel ei ilmnenud ühtegi vaidlustatud otsuses sisalduvat rikkumist, tuleb tühistamisnõuded tervikuna rahuldamata jätta.

B. Määratud trahvisumma vähendamise nõuded

- 304 Enne, kui analüüsida hagejate nõudeid vähendada neile määratud trahvi, tuleb märkida, et õiguspärasuse kontrolli täiendab täielik pädevus, mille annab liidu kohtule ELTL artikli 261 alusel määruse nr 1/2003 artikkel 31. See pädevus annab kohtule õiguse lisaks pelgale karistuse õiguspärasuse kontrollile asendada komisjoni hinnang enda omaga ja järelikult määratud trahvi või karistusmaks tühistada, seda vähendada või suurendada. Siiski tuleb rõhutada, et täieliku pädevuse teostamine ei tähenda omal algatusel kontrollimist, ning meelde tuletada, et menetlus liidu kohtutes on võistlev. Välja arvatud avalikul huvil põhinev väide, mille kohus peab tõstatama omal algatusel, näiteks põhjenduse puudumine vaidlustatud otsusest, on hageja see, kes peab esitama väiteid selle otsuse kohta ning nende väidete toetuseks tõendid (8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus KME Germany jt vs. komisjon, C-389/10 P, EU:C:2011:816, punktid 130 ja 131).
- 305 Hagejad paluvad neile määratud trahvi vähendada kuuendas väites mainitud põhjustel. Kuid esiteks lükati hagejate tühistamisnõuete põhjendamiseks esitatud kuues väide tagasi ning teiseks ei ole tõendeid, mis põhjendaksid antud asjas trahvi summa vähendamist. Järelikult tuleb trahvi summa vähendamise nõuded rahuldamata jätta.
- 306 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata.

IV. Kohtukulud

³⁰⁷ Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, jäetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele hagejate kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kaheksas koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja Brugg Kabel AG-lt ja Kabelwerke Brugg AG Holdingult.**

Collins

Kancheva

Barents

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. juulil 2018 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

I. Vaidluse taust.....	1
A. Hagejad ja asjasse puutuv valdkond	1
B. Haldusmenetlus	2
C. Vaidlustatud otsus	3
1. Rikkumine	3
2. Hagejate vastutus	4
3. Määratud trahv	4
II. Menetlus ja poolte nõuded	5
III. Õiguslik käsitlus	6
A. Tühistamisnõuded	6
1. Esimene väide, et rikutud on kaitseõigust ja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele.....	6
a) Teabenõuete ja vastuväiteteatise teatavakstegemine inglise keeles	6
b) Komisjoni keeldumine võimaldada tutvuda vastuväiteteatise teiste adressaatide vastustega ..	9
2. Teine väide, et komisjonil puudub pädevus karistada rikkumise eest, mis on toime pandud kolmandas riigis ja mis ei avalda mõju EMPs	13
3. Kolmas ja neljas väide, et seoses hagejate väidetava osalemisega ühes ja vältavas rikkumises on tehtud hindamisviga, rikutud õigust süütuse presumptsioonile, tehtud faktivigu, moonutatud tõendeid ning rikutud põhjendamiskohustust	16
a) Sissejuhatavad kaalutlused	16
b) Üks rikkumine	17
c) Hagejate rikkumises osalemise kestus	20
1) Hagejate kartellis osalemise algus	20
2) Hagejate rikkumises osalemise katkematus	25
d) Hagejate kavatsus panustada kartelli kõikidesse eesmärkidesse ja nende teadlikkus teatavatest rikkumistest	30
e) Selle tõendatus, et hagejad olid teadlikud erinevate elektriakaablite projektide kokkulepetest	31
f) Vaidlustatud otsuse põhjendus kõnealuste elektriakaablite projektide samasuse kohta	32
4. Viies väide, et rikutud on ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53.....	32

5. Kuues väide, et hagejatele määratud trahvi arvutamisel on rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikeid 2 ja 3, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja ne bis in idem'i põhimõtteid ning põhjendamiskohustust, tehtud mitu hindamisviga ja kuritarvitatud võimu	32
a) Trahvi põhisumma arvutamisel müügiväärtuse võrdlusaastaks 2004. aasta valimine	33
b) Rikkumise raskusastme hindamine	34
1) Põhjendamiskohustuse väidetav rikkumine rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu kindlaksmääramisel	35
2) Väidetav viga, mis tuleneb sellest, et rikkumise raskusest tuleneva müügiväärtuse osakaalu kindlaksmääramisel ei võetud arvesse asjaolu, et hagejad ei tootnud rikkumisperioodil veealuseid elektrikaableid	36
3) Võrdse kohtlemise põhimõtte väidetav rikkumine	37
c) Hagejate rikkumises osalemise kestusest tulenevaks koefitsiendiks 4,91 kinnitamine	38
d) Trahvi hoiatava osa suurus	38
e) Kergendavad asjaolud	39
B. Määratud trahvisumma vähendamise nõuded	41
IV. Kohtukulud	42